

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

GEMEENSCHAP NAAR NEDERLANDS EN BELGISCH HUWELIJKSGOEDERENRECHT

Op zoek naar gebieden, waar Nederlandse en Belgische rechtsinstellingen elkander nabij komen, heeft men het meeste kans van slagen bij die onderwerpen welke een traditionele inslag hebben. Daartoe behoort stellig het huwelijksgoederenrecht. Beider regeling beantwoordt immers in meer of mindere mate aan de zeden, costumen of leerstellingen van voorheen, terwijl ondanks belangrijke verschillen tussen beide aan een eendere onderstroom zij hun ontstaan te danken hebben. Dat de ganse Nederlanden doorgaans de voorkeur gaven aan een stelsel van gemeenschap, mag hier wel even op de kandelaar worden geplaatst. In vergelijking met volken, die een stelsel van scheiding verkozen, zou zulks immers blijken geven van een verder gevorderd moreel ideaal (Beauchet, *Histoire du droit privé de la République Athénienne*). De gemeenschap van het Noorden is universeel, hetgeen in het Zuiden slechts tengevolge van een speciaal beding kan worden verkregen (artikel 1497 C. B.). De Belgische is in opzet beperkter van aard (artikel 1401 C. B.), doch wordt aangevuld met een vermoeden ten gunste van het gemeen zijn (artikel 1402 C. B.).

Wijl deze gemeenschap blijkens de opgetekende stads- en landrechten in nagenoeg alle delen der Nederlanden van een eerbiedwaardige ouderdom is, achten wij ons gerechtigd om deze ondanks alle locale verscheidenheid tot ons nationaal bezit te rekenen.

Andere volken doen dit ook met meer gemak — zij het somwijlen op zwakker gronden¹.

Doch hoeden wij ons voor de in deze zo welig tierende kwaal om in uitersten te vervallen. Tevergeefs zal men speuren naar natuurrechtelijke grondslagen; het kerkelijk recht laat dan ook aan overheid of partijen volledige vrijheid.

Verbondenheid is er evenmin met de zeden der oude Germanen, zoals deze door Tacitus in zijn *Germania* zijn beschreven. Dit kan ons manen tot een kritische beschouwing der bronnen.

Een de Groot kon zich veroorloven aan de Oudheid der Batavische Republiek roem bij te dragen door de gemeenschap van goederen tussen bedgenoten tot de Batavieren terug te voeren, een Opzoomer noemde haar een gevolg van de zedelijke natuur van het huwelijk, een Land meende, dat in « van rechtswege » (artikel 173 B. W.) een aanwijzing lag, dat daarbij

aan het eigenlijke, niet aan het geschapen recht — zoals de delicta juris tegenover delicta legis — was gedacht.

Het zou onbetamelijk zijn, oordeelde Cos in navolging van van Wesel, dat door het huwelijk gemeenschap zoude zijn van ziel en lichaam en dat de goederen ongemeen zouden blijven. (Verhandelingen over Boedelmenging 1733).

Zulks vloeit voort uit de onuitroeibare neiging om de wijding van het huwelijk ook tot zijn sequelen uit te breiden en door middel van simplificering zich aan klassificering der ontstaansfeiten te onttrekken.

Lefebure heeft het Franse costumiere recht doorvorst en aanknopend bij het *Lex Ribuaria* (welke de overblijvende weduwe een « gain de survie » verzekerde, « tertium collaborationis ») aan christelijke invloeden een hoge waarde toegekend.

Het zijn gewichtige argumenten, die door hem worden te berde gebracht : de middeleeuwse geest, in veel mindere mate dan de onze aan economische wetten onderworpen, de doorwerking van het christendom in alle poriën van het maatschappelijk leven, een daarvoor geëgende rechtsconceptie « Simul ac unus mensae thorique fuerint participes bona communia sunt, quoniam sunt una caro », staat er in het *Liber Albus* van Utrecht. En artikel 1 (titel III) van de *Costumen* van Brugge luidt : « Alzoo de lichamen van man ende » wijf tussen hun lieden zijn gemeen, soo sijn insgelijcks » gemeen haar lieder beede goedingen. »

Doch van één zaak hebben de schrijvers mij niet vermogen te overtuigen, dat nl. wat de stadsrechten of *Beaumanoir* of wie ook als gemeen aanduiden identiek is met hetgeen wij in een woord menen te kunnen samenvatten. Aan een nauwkeurige bepaling van de eigendomspositie der echtgoenten had men in die dagen blijkbaar geen behoefte. Dit kwam pas aan de orde na de receptie van het Romeinse Recht².

Barels, Amsterdams advocaat en notaris, had het bestaan reeds in de 18^e eeuw te verkondigen : het Romeins recht heeft de verwarring gebracht. (Aanmerkingen over het enkel en dubbel verband.)

Dit bracht in elk geval de juristen er toe naar een systema te zoeken in de eindeloze verscheidenheid van goederenverbindingen, waarbij van een tegenstelling tussen « union des biens » en « association des biens » (De Page) ternauwernood sprake was.

In Holland, in de Vlaamse steden, moge deze verbondenheid dikwerf intenser geweest zijn dan in Duitsland — waar vóór de codificatie zeker honderd stelsels van gemeenschap golden — het gaat niet aan al deze huwelijksverbondenheden over één kam te scheren³.

Dat wist Abraham van Wesel nog, hoezeer hij de «Roomse Klokspijs» niet versmaadde: «communio» nem bonorum inter conjuges amaverunt, licet non eodem ubique modo ac effectue» (Tractatus de Conubiali bonorum societate, 1674).

Wil men alle gemeenschapsstelsels in de Nederlanden één van wezen noemen, dan zijn zij zulks veeleer in het negatieve: de verbondenheid aan familie of persoon gaven de aangebrachte goederen nimmer geheel prijs. Het is veel meer een toevertrouwen aan de gemeenschap dan een samensmelten in de gemeenschap, conferre niet communicare. Dat kon, wyl de eigendomsvraag de voorvaderlijke gemoederen in veel mindere mate verontrustte dan de onze.

Vanuit de bestaande families nam het nieuwe gezin een aanvang, bereid offers te brengen teneinde zich zelf te worden, hetgeen bij een beërfd huwelijk stellig in sterker mate het geval was.

Samenleving was in die tijd als van zelf samenwinning⁴. In het ontroerend tafereel van Claes en Zoetekin uit de Uilenspiegel, hun lijven spannend voor eg of ploeg, is de Nederlandse gemeenschap van toen op treffende wijze uitgebeeld. Wij zijn De Page en Dekkers (Traité X) dankbaar voor deze vingering, die in ons het bewustzijn nog versterkte hoezeer in oorsprong er niet meer was dan een personenassociatie, terwijl zoetjesaan het accent gelegd wordt op het diensgevolge verworvene en op de kapitaal-aanbrengst.

Wijst Meyers er niet op dat in later tijd het bijzonder recht van de francs hommes verdwijnt? Men let niet meer op de stand, maar op de goederen. (Het West-Vlaamsche Erfrecht, p. 31.)

Het gaat echter niet aan — zoals veelal geschiedt — de aanbrengst der vrouw in die oude tijden te minimaliseren. De Germaanse vrouw mocht dan al niet als de Romeinse of Griekse een dos aanbrengen, zij bracht een kostbaarder geschenk mede, zich zelve. Was zij niet «laborum periculorumque socia»? (Tacitus).

De belangstelling van de rechtsgeleerde wereld verplaatste zich op de duur van de persoon naar het goed en naarmate de beschouwingswijze meer Romanistisch werd, voorzag men de goederengemeenschap van de eigendomsattributen.

Zo leerde Eusèbe de Laurière (1650-1728): «Si le » mari est seigneur des meubles et conquêts immeubles, il n'en est pas propriétaire si ce n'est de la » moitié seulement.» (Notes sur la Coutume de Paris ad article 225.)

In Friesland kon gemeen onroerend goed door de man alleen voor zijn helft rechtsgeldig worden vervreemd.

Ingeval van verbeurdverklaring van het vermogen ter zake van een capitaal misdrijf geschiedde dit in sommige streken voor de helft. (Arresten van het parlement van Vlaanderen, cfr. de Ghewiet, Institutions du Droit Belgique.)

De typische persoonlijke structuur ging verloren, hoewel de familie nog in belangrijke mate haar machtspositie tegenover het nieuwe gezin bewaarde (terugvalrecht, naastingsrecht, enz.)⁵.

In onze tijd is het familiale element nagenoeg teloor gegaan, doch het persoonlijke, zij het in geheel andere openbaringsvormen, wint in toenemende mate aan betekenis, dusdoende ons van de «betrekkelijke waarde der rechtsconstructies» doordringend.

«Laat ons oppassen — zo maande Rengers Hora Siccema telkenmale — voor abstracte verabsolutering van een beginsel». Er is echter relativistische school voor nodig, om deze intellectuele erfzonde niet te plegen.

Laat ik zulks even verduidelijken.

De thans in Nederland in zwang zijnde gemeenschap is universeel, de man heeft er het beheer en de beschikking over (artikel 179 B. W.). Na ontbinding wordt de gemene boedel bij helfte verdeeld zonder aanzien der zijde waarvan de goederen zijn voortgekomen (artikel 183 B. W.). Doch de vrouw kan bedongen hebben dat de door haar aangebrachte onroerende goederen zonder haar medewerking niet kunnen worden vervreemd of bezwaard. Hier begint derhalve de massa «la masse commune» (Lefebure, t.a.p. 87) haar kleurloosheid te verliezen, zo goed als bij het aan de vrouw toekomend auteursrecht, arbeidsloon, octrooirecht. Beëindigt het huwen in gemeenschap soms de persoonlijke relatie, waarin zij tegenover derden stond als schuldeiseres, huurster, bruikleenster of verzekerde? Is er niet veel voor te zeggen na ontbinding der gemeenschap de man alleen stemgerechtigd te doen zijn t.a.v. de door hem aangebrachte aandelen op naam? Hoe zou het lidmaatschapsrecht, wat hier in schuil gaat, ooit verloren kunnen gaan in een goederenmassa?

Is zulks niet eveneens — mutatis mutandis — het geval met de practijk van artsen, advocaten of de cliënteel van tandartsen en apothekers?

Wat België betreft, gaan mijn gedachten uit naar de bij de wet van 1932 erkende «voorbehouden goederen». Hoe zouden zij kunnen opgaan in een onverdeeldheid (Kluyskens, n° 41) of «propriété collective» (De Page, X, n° 205), nu de schuldeisers van de vrouw — zonder machtiging van de man handelend — er verhaal op hebben, nu de vrouw er het beheer over heeft, enz.?

Nochtans schrijden beider rechtsgelerden en hoogste rechtscollages op dit gebied hand in hand.

Het Hof van Verbreking besliste op 3 April 1911 (Pas. I, 198), «que la femme, associée de son mari et copropriétaire» ... —, de Hoge Raad op 2 December 1943 (N. J. 44, n° 23) dat de man voor de helft eigenaar is van de gemeenschapsgoederen.

Ziehier mijn grieven: men denatureert wat zijn natuur bewaarde; men smelt samen wat zijn herkomst niet verloor en wringt dit samensmeltsel in de eigendomsdogmatiek.

Dat men tenslotte er dan toe overgaat aan de gemeenschap ondanks elke ontkenning van enige persoonlijkheid een rechtssubjectiviteit toe te kennen, wie die zich er over verwondert?⁶

Ik ben hiermede niet aan het eind van mijn grieven. Doch dit zij genoeg, zo het niet reeds teveel ware.

Nijmegen, 1951.

Mr L. KEYZER.

(1) Aussi la communauté est-elle entre toutes une constitution nationale qui ne s'est développée au même degré ni en Allemagne où elle ne fut jamais droit commun ni en Espagne où elle n'a pas été aussi largement conçue. C'était coutume de France et de Gaule: Lefebure, Le droit des gens mariés.

La communauté est d'origine Française: Planiol. Traité Élémentaire III n° 236.

La communauté n'est pas une institution législative quelconque, elle est une tradition nationale. Elle est le produit du sol et de la race: elle tient aux plus intimes particularités du caractère français: Bérard, Thèse Paris — 902.

(2) de Bruyn, Het sluiten van zaken buiten de huwelijks-gemeenschap, Prf. Utrecht 1946, p. 30.

(3) Ik kan mij dan ook niet met de voorstelling van de Bruyn verenigen (i.a.p. 32), «dat er in Holland van oudsher een in werking volledige algehele gemeenschap geweest is». Of van Meyers «dat er in Brugge, Yperen,

St. Omer en alle plaatsen, die naar deze steden ten hoofd gingen er een zuivere algehele gemeenschap was». (Het West-Vlaamsche Erfrecht p. 12). Patrimoniale goederen hielden daar immers zijde. Aan het beginsel van terugval vasthoudend, staat men op een andere grondslag dan de moderne.

(4) «Zij treden in den heylijken Ehestand tot samenwinnige en onverhooptelijk verlies» (Zutphen).

(5) Het is mij nooit duidelijk geworden hoe men de algehele gemeenschap waaraan na 1830 in Nederland de voorkeur gegeven werd, als een terugkeer tot de oud-Vaderlandse beginselen heeft kunnen aanmerken. Noemt Arntzenius in zijn *Institutiones Juris Belgici civilis* (1783-1798), niet 14 categorieën zaken op, welke niet in de gemeenschap vallen? Wie zal zeggen of het Belgische huwelijks-

goederenrecht niet nationaler was dan datgene, wat met brallende leuzen in 1838 ons deel werd?

6) *Kluyskens*, Het huwelijkscontract: aangezien de gemeenschap op de volledige verkrijging van het voorbehouden deel heeft mogen rekenen (blz. 96), salaris aan de gemeenschap in rekening brengen (blz. 93), het recht van genot dat de gemeenschap op de eigen goederen van de echtgenoten heeft en dat veel gelijkenis vertoont met het recht van vruchtgebruik.

Suyling (Inleiding VII) laat de gemeenschap van rechtswege in de goederen der echtgenoten opvolgen — haar komt de revindicatie toe — zij is vruchtgebruikster.

Pitlo (Personenrecht). Wij leggen in de gemeenschap een vordering op de man, enz.

OVER HET VERHOGINGSBEDING

Ter aanvulling van onze studie over dit beding (zie *Rechtskundig Weekblad* van 21 October 1951) achten wij het nuttig de aandacht van de lezers te vestigen op de bladzijden welke Prof. De Page aan hetzelfde vraagstuk wijdt in het pas verschenen «*Complément*» tot het eerste deel van zijn «*Traité*» (n° 146) en in het «*Complément*» tot delen II en III van hetzelfde werk (n° 121ter).

* * *

Anderzijds verdient eveneens de zienswijze te worden aangehaald welke M. Pierre Lepaulle, gewezen docent aan de Universiteit te Harvard en advocaat bij het Hof te Parijs, huldigde in verband met het besproken probleem, in zijn werk «*La Justice*» (Paris, Payot, 1934).

Onderzoekende welke middelen zouden dienen te worden aangewend om de rechtsbedeling doelmatiger, praktischer en minder kostelijk te maken, komt de schrijver onder meer tot dit besluit, dat «het vonnis» de verliezende partij moet verwijzen tot betaling «van al de veroorzaakte kosten» (blz. 157).

Wij menen niet beter te kunnen doen dan de hele passus aan te halen, en wij hopen hierin als *traduttore* geen *traditore* te zijn geworden.

«Het vonnis moet de verliezende partij veroordelen tot de betaling van al de veroorzaakte kosten. Het is niet aan te nemen dat wie zijn verbintenissen niet nakomt, zou ontsnappen aan de last om de aangegane schade te vergoeden. Afgezien van het na- deel dat uit de nalatigheid van de verweerder spruit, moet rekening gehouden worden met dit door het rechtsgeding zelf te weeg gebracht. Indien de ver- weder, bij voorbeeld, naliet op de vervalldag een wissel te betalen, zou hij door de rechtbank dienen veroordeeld te worden, om al de last en al de kosten te vergoeden, die hij door zijn wanprestatie heeft te weeg gebracht; de verwaarlozing van zijn zaken, terwijl hij bij een bank de nodige fondsen trachtte te bekomen, verwickelingen wegens het tekort aan be- schikbaar geld, de hiermede gepaard gaande bezorgd- heid, enz. Het inspannen van een geding of het ver- weer brengen mede: verplaatsingen, bezoeken, op- zoekingen omtrent bewijsmiddelen, de samenstelling van de bundel, uitleggingen aan de advocaat te ver- schaffen, kortom, voor de belanghebbende betekent een geding noodzakelijk tijd- en geldverlies en aller- hande kommer. In feite houden de rechtbanken op dit ogenblik in geen enkel opzicht in de begroting der kosten rekening met deze bestanddelen, wat niet te rechtvaardigen is. Hier evenzeer als elders moeten zij heel de werkelijkheid in acht nemen en het vonnis hierop instellen.

» Meer nog, m.i. zou de rechter, naar het Engelse voorbeeld, een gezamenlijk bedrag moeten toewijzen, als schadevergoeding, tot herstel van alle schade

» teweeg gebracht door de nalatigheid van de ver- weder en door het geding zelf.»

Wij kunnen opmerken hoe de schrijver hierbij aan- sluitend een opvatting verdedigt welke overeenstemt met hetgeen wij in dit tijdschrift hebben voorgehouden (supra, kol. 244, n° 4).

«Ik denk niet, aldus steeds M. Lepaulle, dat deze veroordeling er zou op neerkomen een tarief te vestigen betreffende de erelonen van advocaten. Immers, het bedrag der door de rechter toegekende schadevergoeding zal een geheel van verscheidene bestanddelen moeten omvatten, waarvan de onder- verdeling onbekend zal blijven en van het éne geval tot het andere zal wisselen. Bovendien zal de rechter geen oordeel moeten uitspreken omtrent de waarde van de tussenkomst van een advocaat die in de zaak heeft gepleit, omdat hij m.i. evenals de Engelse rechter, geen rekening zal houden met de persoon- lijke waarde van deze advocaat. Aldus zal hij van- zelfsprekend van een fictief element in zijn begroting gebruik maken, maar enerzijds zal hij voor de per- soon van de advocaat zijn eerbied betuigen, en anderzijds zal hij een beslissing vellen welke met de rechtvaardigheid strookt. Inderdaad, wanneer iemand zich voor de behandeling van een onbenullige zaak tot een uitmuntend advocaat wendt, zou het niet billijk zijn dat de verliezende partij al de kosten zou dragen van de buitenmatige fantasie van zijn tegen- strever.

» Dergelijke handelwijze stemt m.i. overeen met het belang der advocaten. Zij alleen verzekert aan de partijen, zonder welk tarief ook in te voeren, de terugbetaling van minstens een deel der door hen betaalde erelonen. Dergelijke zekerheid zal vanzelf- sprekend, wat de geldelijke belangen betreft, de verhouding tussen advocaat en cliënt vergemakke- lijken.»

Tot dusver de aanhaling uit het werk van Mr Le- paulle. Men stelt vast dat zijn zienswijze in een zeker opzicht nog ruimere perspectieven opent dan die welke wij zelf hadden ingezien. Die perspectieven blijken ons zelfs wat te breed en zetten er ons toe aan enkele gedachten duidelijker af te lijnen betreffende het cumuleren van de intresten wegens verwijl met de voor het geval van wanbetaling bedongen straf (cfr. dit tijdschrift, supra, kol. 254, in fine).

Niet alleen dient hier rekening gehouden te worden met artikel 1229 B. W., dat de samenvoeging verbiedt, doch tevens met artikel 1153 B. W., dat, wanneer de verbintenis een geldsom tot voorwerp heeft, de schade uit verwijl beperkt tot de wettelijke intresten en met artikel 1151 B. W., waardoor de aansprakelijkheid onderworpen wordt aan het bestaan van een oorzake- lijk verband tussen de schade en de contractuele fout.

Ten overstaan van beide laatste principes recht-

vaardigt Mr Lepaulle de oplossingen niet die hij aanbeveelt. Zijn werk is trouwens hoofdzakelijk de lege ferenda geschreven en trekt niet altijd duidelijk de grens tussen hetgeen de lege lata mogelijk is en niet. De schrijver wenst bij voorbeeld dat de rechter de schuldenaar tot een vergoeding zou verwijzen wegens de kommer door de schuldeiser ondervonden tengevolge van het onverwacht te kort aan geldmiddelen dat uit de wanbetaling spruit. Hij wenst de veroordeling van de schuldenaar wegens de tijd door de schuldeiser verloren en wegens de moeite door hem gedaan om nieuwe financiële middelen te vinden ter vervanging van de bron die hem ontsnapt.

Aldus stelt hij op gelijke voet, nadelen van de hoger beschreven soort en anderzijds de kosten en zorgen van het proces waardoor de schuldeiser de uitvoering van de verbintenissen nastreeft. Het zou verdienen nagegaan te worden of dergelijke gelijkstelling gerechtvaardigd is, en haar gegrondheid eerst en vooral te toetsen aan het al of niet bestaan van een oorzakelijk verband tussen de berokkende schade en het in gebreke blijven van de schuldenaar.

Reeds in dit opzicht bestaat er wellicht een essentieel verschil tussen de twee beoogde nadelen. Zoals het Hof van Verbreking het nog onlangs heeft beslist (12 Juli 1951, J. T. 1951, bl. 565), mag het verband tussen fout en schade middellijk zijn mits het een aard van noodzakelijkheid vertoont. Deze noodzakelijkheid is ongetwijfeld voorhanden telkens de schuldeiser verplicht is de schuldenaar te vervolgen om de verwezenlijking van zijn recht te bekomen. In dergelijk geval is de wanbetaling werkelijk de oorzaak van het proces.

Integendeel zal, in ettelijke gevallen, het antwoord veel onzekerder zijn wanneer het gaat om de gelegenheid waarin de onbetaalde schuldeiser zit. Zijn dan zijn tijdverlies, zijn zorgen, en gebeurlijk zijn faillissement al dan niet het noodzakelijk gevolg van de wanbetaling van de schuldenaar? Is hij niet het slachtoffer van andere wanbetalers dan diegene welke hij vervolgt? Verwaarloosde hij niet zijn eigen schuldeiser om uitstel van betaling te verzoeken, wanneer hij beseft dat zijn schuldenaar niet tijdig zou betalen? Is zijn verwarde toestand niet te wijten aan zijn eigen nalatigheid om die andere schuldenaars tijdig te dagvaarden? Welke rol spelen daarin de algemene economische conjunctuur en zovele andere omstandigheden?

Veronderstellen wij nochtans dat in een gegeven geval, de wanbetaling zonder twijfel de noodzakelijke oorzaak blijkt, niet alleen van het proces waartoe de schuldeiser genoopt wordt, doch eveneens van de andere moeilijkheden en kosten door hem ontmoet. Dan nog blijft er te bepalen of de schade in beide gevallen van dezelfde soort is en aan dezelfde regelen gehoorzaamt. Dit verschil van regime kan afhangen van de aard van het voorwerp der verbintenissen, en van de aard van de schade. Het voorwerp van de verbintenissen kan in een geldschuld bestaan of in om het even welke andere prestatie. De schade kan veroorzaakt zijn door de niet uitvoering of door de vertraging in de uitvoering.

Vier gevallen kunnen aldus voorkomen: 1° de niet uitvoering van een geldschuld, 2° de vertraging in de uitvoering van een geldschuld, 3° de niet uitvoering van een andere prestatie en 4° de vertraging in de uitvoering van zulke verbintenissen.

Artikel 1153 van het B. W. voorziet dat de schadevergoeding tot de wettelijke intresten zal beperkt worden in de tweede veronderstelling. Het zegt niet wat er gebeurt in de eerste. Zoals Laurent het laat opmerken: « il n'y a jamais lieu à d'autres dommages-

intérêts que les intérêts moratoires; l'article 1153 dit que les intérêts moratoires ne consistent jamais que dans l'intérêt légal, ce qui est tout différent. » (deel 16, bl. 365, n° 305).

Hoe duidelijk dit ook kan blijken, toch hebben meerdere auteurs de stelling gehuldigd dat bij niet uitvoering van een geldschuld, geen vergoedende schade-loosstelling mag toegekend worden. Hun vergissing vindt haar uitgangspunt in de vaststelling — die juist is — dat wanneer het voorwerp van de verbintenis oorspronkelijk in een geldsom bestaat, dergelijk voorwerp niet vatbaar is voor omzetting in geld zoals dit gebeurt wanneer een andere prestatie onuitgevoerd blijft. Uit die juiste vaststelling trekken zij echter een vals gevolg. « ... comme l'objet primitif de la dette est déjà de l'argent — schrijft Planiol — le chiffre du préjudice que souffre le créancier est tout fixé d'avance; sa perte est égale à la somme qui lui est due. » (Planiol, deel II, n° 224) (In zelfde zin: Planiol et Ripert, VII, n° 110, De Page, III, n° 137; Kluyskens, Verbintenissen, bl. 102).

Deze mening is o.i. verkeerd en berust op een petitio principii. Voornoemde auteurs nemen op voorhand aan zonder dit eerste punt hoe dan ook te rechtvaardigen, dat er eveneens in het eerste geval (niet uitvoering van een geldschuld) een beperking zou bestaan, of dat de schade, in feite, in dergelijk geval, het nominaal bedrag van de schuld nooit overschrijdt. Het is integendeel duidelijk dat, wanneer het om de niet uitvoering van een verbintenis gaat, welke het voorwerp dezer verbintenis ook weze, de wet aan de schadeloosstelling geen beperking stelt zoals die welke in artikel 1153 B.W. is voorzien voor de loutere vertraging (Laurent, XVI, n° 309; Arntz, III, B, 79; Aubry et Rau, IV, par. 308, noot 19; Cassatie, 6 Maart 1884, Pas. I, 68 en 7 November 1902, Pas. I, 33).

Anderzijds is het willekeurig te beweren, zowel ten aanzien van geldschulden als wanneer het andere prestaties betreft, dat de *niet uitvoering* geen andere schade kan veroorzaken dan het gemis aan beschikking van de beloofde som.

Wellicht werd het niet steeds helder genoeg in het licht gesteld, — zelfs niet omtrent de verbintenissen die geen geldschuld betreffen, — dat de niet uitvoering twee verscheidene schaden kan veroorzaken, te weten: a) de vervanging van het voorwerp zelf der onuitgevoerd gebleven verbintenis en b) de vergelding van de *andere gevolgen* van de niet uitvoering. Zo zal de bouwheer tegen de aannemer die het dak moest zetten en zijn werk defect heeft uitgevoerd, enerzijds een schadeloosstelling eisen waarmede hij een degelijk dak zal kunnen doen bouwen. Aldus zal hij het equivalent ontvangen hebben van het beloofde *voorwerp* der verbintenis. Maar dan blijven echter nog de *gevolgen* van de niet uitvoering te vergoeden, zoals indien er goederen onder het dak opgestapeld waren en zij beschadigd werden door de doorzippelingen welke van de ondichtheid van het dak zijn voortgekomen.

Er bestaat geen reden om een dergelijk onderscheid niet te maken ook ten aanzien van de verbintenissen van geldschulden. Ook hier dringt zich dit onderscheid op, tussen voorwerp van de verbintenis en gevolgen van de niet uitvoering. Alleen het voorwerp ener geldschuld blijft zijn nominale waarde behouden en dit voorwerp is voor omzetting niet vatbaar, vermits het reeds in een som (in nationale munt) bestond. Integendeel kunnen buitendien de gevolgen van de niet uitvoering der geldschuld een afzonderlijke schade uitmaken, die afzonderlijk zal dienen begroot te worden desnoods door middel van omzetting van waarden

in natura tot geldelijke bedragen. Die gevolgen van de niet uitvoering mogen niet verward worden met het voorwerp der niet uitgevoerde verbintenis en nog minder met de gevolgen van de vertraging. Als voorbeeld van dergelijke schadelijke gevolgen der niet uitvoering komen voor de gerechtelijke kosten, in verband met het geding waardoor de schuldeiser zijn schuldenaar moet dwingen tot nakoming zijner verbintenis, al weze het voorwerp ervan te betalen, te geven, te doen of niet te doen.

Het is niet te verwonderen — en men zal het graag toegeven —, dat vele geneigd zijn het beoogde proces te beschouwen als een gevolg van de vertraging liever dan als een gevolg van de niet uitvoering der betaling. De wanprestatie impliceert inderdaad noodzakelijk de vertraging vermits zij een onthouding is. Ook zal men doorgaans even juist van de schuldenaar zeggen dat hij niet betaalt of dat hij ten achter is te betalen alhoewel beide spreekwijzen een verschillend aspect van de wanbetaling raken.

Van de kant van de schuldenaar kan de wanbetaling berusten op verscheidene redenen. Soms geldt hier een tijdelijke onmogelijkheid om te betalen, zonder de minste betwisting van de schuld. In de geest van de schuldenaar betekent zulks dan een zuivere vertraging. Worden integendeel het bestaan of de eisbaarheid van de schuld betwist, dan hebben wij met een weigering van uitvoering te doen.

Voor de schuldeiser zijn dergelijke onderscheidingen van veel minder belang. Zijn aandacht is eerder gevestigd op de doelen die hij wil bereiken: uitvoering van het voorwerp zelf der verbintenis (in natura of bij wijze van vervangende schadevergoeding) — schade-loosstelling voor de gevolgen der niet uitvoering — of nog schadeloosstelling voor de vertraging in de uitvoering. Men dient er zich rekenschap van te geven dat voor de schuldeiser, de wanbetaling steeds voorkomt als een weigering om te betalen ten aanzien van de eerste twee voormelde doelen. De vertraging bestaat wel doch is niet als dusdanig de oorzaak van het proces, maar door de betekenis die zij neemt van een weigering om te betalen, wanneer zij na de ingebrekestelling blijft duren. Het is daarom ook dat de aanmaningen van de deurwaarders gewoonlijk verklaren, wanneer de gesommeerde schuldenaar ontkijkend heeft geantwoord: «... hetgeen nemende als een weigering om te betalen...».

Artikel 1153 van het B.W. verzet zich dus geenszins tegen de toepassing van het verhogingsbeding. Alleen verzet het zich tegen het toekennen van intresten wegens verwijl, hoger dan de wettelijke intresten. Die beperking betreffende de gevolgen van de vertraging, is een reden te meer om de vergoeding niet te ontzeggen van de schaden die uit de eigenlijke weigering om te betalen voortspruiten.

Om te besluiten nopens de *gevolgen* van de wanbetaling der geldschuld, zullen wij zeggen: 1° dat de meeste dezer gevolgen tot geen schadevergoeding zullen kunnen aanleiding geven omdat zij met de wanbetaling geen noodzakelijk verband vertonen of omdat zij alleen voortkomen uit de vertraging en niet uit de weigering om te betalen, — 2° dat integendeel de kosten van het geding gevoerd om de betaling te bekomen — zowel de buitengerechtelijke als de gerechtelijke — in principe het noodzakelijk gevolg zijn van de weigering en niet van de vertraging en aldus aanleiding kunnen geven tot het toekennen van vergoeding.

* * *

Het Rechtskundig Weekblad van 11 November 1951 publiceert (kol. 422 en volgende) twee vonnissen van

de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, die zich uitspreken over de geldigheid van het besproken geding.

Het eerste dezer vonnissen (2de Kamer, 22 Mei 1951) verwerpt dit beding onder meer omdat «deze voorwaarde niet is gesteld geworden bij het sluiten en het tot stand komen van de overeenkomst en een latere inlassing in de factuur niet «de facto» bindend is voor de partijen...» Het vonnis stelt niet vast dat de factuur vanwege de koper bij haar ontvangst het voorwerp van enig protest zou geweest zijn. De bedoeling van de rechter is in zulke omstandigheden moeilijk te gissen. Het schijnt bezwaarlijk aan te nemen dat hij, tegen de meest vaste rechtspraak in, heeft willen bedoelen dat de op de factuur gedrukte voorwaarden nooit door de loutere aanvaarding van die factuur als bindend kunnen beschouwd worden. En het is evenzeer kies te veronderstellen dat de rechter een onderscheid zou hebben willen maken tussen het verhogingsbeding en de andere voorwaarden van de factuur, ten opzichte van het bindend karakter der aanvaarding, vermits elke rechtvaardiging van dergelijke discriminatie ontbreekt.

Terwijl men aldus betreurt tot de juiste gedachte van de rechter niet te kunnen doordringen, ontmoet men in hetzelfde vonnis een overweging die wellicht ook tot critiek leent. Volgens de besproken beslissing, zou het beding moeten afgewezen worden in zover het zou strekken tot de schadeloosstelling van de eiser voor de kosten van zijn raadsman, omdat «volgens de in België vigerende rechtsprincipes de lonen der aangestelden ten laste blijven van de aansteller». Niet iedereen zal akkoord gaan met die gelijkstelling tussen advocaten en aangestelden. En men ziet bovendien niet in, welke wetsbepaling zou beletten dat het loon van aangestelden of het ereloon van advocaten desgevallend deel zou uitmaken van de uitgaven waarin de schadelijke gevolgen van een fout kunnen bestaan.

Een tweede vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen (10de kamer, 28 Mei 1951) verklaart dat het besproken beding slechts dan niet strijdig is met de goede zeden «waar het bepaald vast bedrag of percentage binnen redelijke perken gehouden is». En de rechter oordeelt dat «een percentage van 10 % met een vast minimum van 250 fr. niet als overdreven voorkomt in de huidige voorwaarden».

De rechter verklaart aldus dat in de huidige economische conjunctuur een verhoging van 10 procent billijk voorkomt doch dat al wat dit percentage te boven gaat tegen de goede zeden indruist. Men zou beter begrepen hebben dat hij een oordeel over de matigheid of buitenmatigheid van het beding zou hebben geuit in verband niet met de algemene huidige toestand, doch met de bestanddelen van de zaak zelve. Tien procent kan inderdaad veel of weinig vertegenwoordigen volgens de gevorderde schuldvordering enkele duizenden frank of miljoenen zal bedragen. Tien procent op een geringe schuldvordering zal wellicht totaal onvoldoende zijn om de werkelijke onkosten van het geding te dekken, indien er bijvoorbeeld een getuigenverhoor of een deskundig onderzoek ter zake werden bevolen.

De moraliteit van het beding kan o.i. onmogelijk van een bepaald percentage afhangen. Elk strafbding — zelfs datgene met de meest volkomene vrijheid aangegaan — zou wegens dezelfde mogelijkheid van overdrijving, kunnen afgekeurd worden.

Wij menen bovendien dat het aangenomen criterium volkomen strijdig is met artikel 1152 van het B. W. dat de rechter verbiedt het bedrag van de strafbedin-

gen te wijzigen. Het ontleden vonnis herinnert zelf aan dit voorschrift. Het zou vreemd voorkomen een strafbeding ongeldig te verklaren omwille van zijn bedrag waar de wetgever verbiedt dit bedrag te beknipten. Doch het blijft steeds mogelijk, indien de voorwaarden hiervoor vervuld zijn, een strafbeding ongeldig te verklaren zoals iedere andere overeenkomst indien de toestemming van de contractant met een wilsgebrek behept is. Het bedrag van het strafbeding zou hier echter kunnen tussenkomen, indien het klaarblijkelijk opgeschroefd ware, als een afzonderlijk vermoeden dat met andere omstandigheden zou bijdragen om een voldoende bewijs van het wilsgebrek te vormen.

* * *

Van de aard welke men aan de veroordeling in de gedingskosten mag toeschrijven, hangt voor een aanzienlijk deel de oplossing af van het probleem der geldigheid van het verhogingsbeding. In verband hiermede wordt er ons door een lezer vriendelijk gewezen op de grondige studie van R. Japiot over de grond-

vesten waarop het gerechtvaardigd zou zijn een veroordeling in de kosten te steunen. (Le fondement de la dette des dépens. Rev. Trim. Droit civil, 1914, bl. 525 en volg.).

Als mogelijke grondslagen worden door de schrijver om de beurt onderzocht: de fout, het risico, het oneigenlijk contract, de schuld sui generis, de bijkomende schuld, de poenaliteit. Schrijver aarzelt trouwens zich voor één van deze grondslagen formeel uit te spreken en geeft, — echter met vele terughouding — de voorkeur aan het idee van het risico.

Wij vragen ons af of het niet verkeerd is aldus te zoeken de regelen der veroordeling in de kosten door een enkele passe-partout uitleg te willen rechtvaardigen. De reeksen gevallen die zich kunnen voordoen verschillen inderdaad zodanig van elkander dat er zich ook verscheidene criteriën opdringen zoals wij dit poogden in het licht te stellen in dit tijdschrift, supra kol. 247.

A. CLOQUET.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 10 Mei 1951.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Bareel.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Kleine nalatenschappen. — Nietoproeping van belanghebbende bij aangetekende brieven (artikel 4, lid 6, wet van 16 Mei 1900). — Nietigheid van de beslissing van de vrederechter.

De bij artikel 4, lid 6 van de wet van 16 Mei 1900 over de erfopvolging van kleine nalatenschappen voorgeschreven formaliteit (oproeping van de belanghebbenden bij aangetekende brieven) is substantieel, daar deze wetsbepaling ten doel heeft de rechten van de belanghebbende te verzekeren. Niet-naleving van dit voorschrift leidt tot nietigheid van de beslissing van de vrederechter.

De Grauw e.a. t/ De Grauw e.a.

Gelet op het bestreden vonnis op 11 Januari 1950 gewezen door de Vrederechter van het kanton Nederbrakel, rechtdoende in laatste aanleg;

Over het eerste middel: schending van artikel 4, meer bepaaldelijk lid 6, der wet van 16 Mei 1900 op de refregeling der kleine nalatenschappen en van artikel 97 der Grondwet, doordat het bestreden vonnis aan de eerste verweerder het recht van overneming van een huis met boomgaard, behorende tot de nalatenschap van wijlen de echtgenoten De Grauw-Deville, toegestaan heeft zonder al de belanghebbenden, en wel zeker eiseressen, die deze overneming ook aangevraagd hadden, per aangetekend schrijven op te roepen, ten minste vijftien dagen te voren, om deel te nemen aan de stemming die over de meerderheid der belangen moest beslissen — ten minste zonder vast te stellen dat die onontbeerlijke formaliteit vervuld werd, wat aan uw Hof niet toelaat zich reenschap te geven der regelmatigheid der gevolgde proce-

dure, zodat het vonnis op onvoldoende wijze gemotiveerd is;

Overwegende dat uit de vermeldingen van het bestreden vonnis blijkt, dat de partijen ter terechtzitting van 13 Juni 1949 opgeroepen werden om te horen beslissen op het verzoek om overneming van de erfgoederen, door de aanlegsters bij toepassing der wet van 16 Mei 1900 ingediend;

Dat op voormelde terechtzitting de eerste verweerder ook de overneming van dezelfde goederen aanvraagde; dat de zaak voor onbepaalde tijd uitgesteld werd en de eerste verweerder op 31 Augustus 1949 een verzoekschrift neerlegde, hetwelk haar aanvraag bekrachtigde;

Overwegende dat over de ontstane betwisting niet mocht beslist worden zonder dat de belanghebbende partijen of hun wettelijke vertegenwoordigers opnieuw bij aangetekend schrijven en ten minste vijftien dagen te voren opgeroepen waren (artikel 4, lid 6 der wet van 16 Mei 1900);

Overwegende dat deze formaliteit, voorgeschreven om de rechten van de belanghebbende partijen te verzekeren, substantieel is;

Dat uit geen enkele akte, waarop het Hof acht kan slaan, blijkt dat deze formaliteit ten opzichte van de aanlegsters nageleefd werd en evenmin dat deze laatste gehoord werden na het neerleggen van het tweede verzoekschrift;

Dat dit verzuim de nietigheid van de bestreden beslissing medebrengt;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Vrederecht van het kanton Nederbrakel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Vrederechter van het kanton Herzele.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 18 Juni 1951.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Vandermersch.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Motivering. — Verwijzing naar de motivering van een ten aanzien van andere partijen gewezen vonnis niet voldoende.

Krachtens artikel 97 der Grondwet moet ieder vonnis de vermelding bevatten van de beweegredenen die eigen zijn aan de gewezen uitspraak; de enkele verwijzing naar de motivering van een ten aanzien van andere partijen gewezen vonnis voldoet niet aan die vereisten.

Procureur des Konings te Mechelen t/ Schroyens, Hermans, Lievens, Gepts e.a.

Gezien de bestreden vonnissen, uitgesproken door de Correctionele Rechtbank te Mechelen op 23 November 1950;

Overwegende dat de zaken, ingeschreven in de algemene rol onder nummers 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940 en 941, samenhangend zijn en dat zij dienen te worden gevoegd;

Over het derde middel : schending van artikel 97 der Grondwet, doordat de bestreden vonnissen slechts gemotiveerd zijn door verwijzing tussen haakjes naar een ander op dezelfde dag uitgesproken vonnis en aldus onvoldoende gemotiveerd zijn :

Overwegende dat naar luid van artikel 97 der Grondwet elk vonnis de vermelding moet bevatten van de beweegredenen, die eigen zijn aan de gevelde beslissing; dat de enkele verwijzing naar de motivering van een ander vonnis, dat niet gewezen is ten aanzien van de partijen, niet beantwoordt aan de vereisten der wet;

Overwegende derhalve dat, waar de bestreden vonnissen zich er bij beperken tot staving hunner beslissingen te verklaren dat « de politierechter te recht beklagde heeft vrijgesproken zonder kosten (zie motivering in zake Claes, in dato 29 November 1950, gewezen door deze rechtbank) », zij niet voldoende zijn gemotiveerd en de wetsbepaling hebben geschonden, die in het middel is aangehaald;

Overwegende dat het middel dus gegrond is;

Om die redenen :

Voegt de zaken, ingeschreven op de algemene rol onder nummers 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940 en 941;

Verbreekt de bestreden vonnissen;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant der vernietigde beslissingen;

Veroordeelt verweerders elk tot 1/26 der kosten;

Verwijst de zaken naar de Correctionele Rechtbank te Antwerpen, rechtdoende in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 11 Juni 1951.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : MM. Decleire en Mast.

Advocaat : Mr Faurès, loco Simont.

Nietigverklaring. — Ontvankelijkheid. — Belang of benadeling. — Beroep tegen benoeming. — Benoemingsvoorwaarden en candidatuur. — Bewijslast.

Luidens artikel 11 van de wet van 23 December 1946 kunnen de bij artikel 9 van die wet bedoelde beroepen slechts voor de afdeling administratie van de Raad van State gebracht worden door een partij die van een benadeling of van een belang doet blijken. Zo het in de bedoeling lag van de wetgever dat de interpretatie van het vereiste belang zo ruim mogelijk zou worden opgevat, heeft hij nochtans zowel het beroep in het belang van de wet als de actio popularis uitgesloten. Daaruit volgt dat een geïndividualiseerd verband tussen de bestreden acte en de verzoeker dient te bestaan. Een verband van die aard ontstaat niet noodzakelijk uit het feit dat bij een verzoek tot nietigverklaring van een benoeming de verzoeker de wettelijk vereiste benoemingsvoorwaarden vervult; daarenboven dient een daad gesteld of de wil tot uiting te komen, waaruit blijkt dat de verzoeker heeft willen gebruik maken van de mogelijkheden die hem het vervullen der benoemingsvoorwaarden openden.

De bewijslast van de benadeling of het belang, als bedoeld bij artikel 11 der wet van 23 December 1946, rust op de verzoeker.

Legein t/ Belgische Staat (Minister van Binnenlandse Zaken) en als tussenkomende partijen Rombaut en Maton.

De Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift d.d. 13 Februari 1950 ingediend door Legein André;

Gezien het verzoekschrift d.d. 26 Juli 1950, waarbij Rombaut Guy vraagt in de zaak tussen te komen;

Gezien het verzoekschrift d.d. 18 April 1951, waarbij Maton Paul vraagt in de zaak tussen te komen;

Gelet op de bevelen d.d. 27 Juli 1950 en 23 April 1951, waarbij de verzoeken tot vrijwillige tussenkomst respectievelijk vanwege Rombaut Guy en Maton Paul bewilligd worden;

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Regent d.d. 12 December 1949, bij uittreksel bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad van 17 December 1949, houdende de benoeming van negen substituten bij de Raad van State;

Overwegende dat de tegenpartij en de eerste tussenkomende partij inroepen dat het verzoek niet ontvankelijk is, aangezien de verzoeker niet laat blijken dat hij een rechtstreeks en persoonlijk belang heeft bij de betwisting van de geldigheid der boven vermelde benoemingen; dat, volgens hen, alleen kunnen beschouwd worden als blijk gevende van een persoonlijk en voldoende belang der Belgen die de benoemingsvoorwaarden in hun hoofde verenigen en daarenboven klaar en duidelijk hun inzicht hebben te kennen gegeven om tot substituut bij de Raad van State te worden benoemd;

Overwegende dat, luidens artikel 11 van de wet van 23 December 1946, de bij artikel 9 dezer wet bedoelde beroepen slechts voor de afdeling administra-

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

tie van de Raad van State kunnen gebracht worden door een partij die van een benadeling of van een belang laat blijken; dat, zo het in de bedoeling lag van de wetgever dat de interpretatie van het vereiste belang zo ruim mogelijk zou worden opgevat, hij nochtans zowel het beroep in het belang van de wet als de actio popularis heeft uitgesloten; dat daaruit volgt dat een geïndividualiseerd verband tussen de bestreden acte en de verzoeker dient te bestaan; dat een verband van die aard niet noodzakelijk ontstaat uit het feit dat de verzoeker de wettelijk vereiste benoemingsvoorwaarden vervult; dat daarenboven een daad dient gesteld of de wil tot uiting dient te komen waaruit blijkt dat de verzoeker heeft willen gebruik maken van de mogelijkheden, die hem het vervullen der benoemingsvoorwaarden openden;

Overwegende dat de bewijslast van de benadeling of het belang rust op de verzoeker;

Overwegende dat de verzoeker zijn candidatuur voor het ambt van substituut bij de Raad van State niet heeft gesteld; dat hij niet bewijst, noch aanbiedt te bewijzen, dat hij het inzicht zou hebben gehad zijn candidatuur te stellen, niettegenstaande hij redelijk weten moest, door de bekendmaking van bevorderingen in het Belgisch Staatsblad van 21 September 1949 en 28-29 November 1949, dat twee plaatsen van substituut onbezet waren;

Overwegende dat de verzoeker en de tweede tussenkomende partij van het bij artikel 11 der wet van 23 December 1946 vereiste belang niet laten blijken; dat derhalve het verzoek niet ontvankelijk is,

Besluit :

Artikel 1. — Het verzoek is verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten voor het inleidend verzoekschrift valt ten laste van de verzoeker.

De betaling van het recht van 150 fr., wegens kosten voor het tweede verzoekschrift in tussenkomst dd. 18 April 1951, valt ten laste van de tweede tussenkomende partij.

De betaling van het recht van 150 fr., wegens kosten voor het eerste verzoekschrift in tussenkomst d.d. 26 Juli 1950, valt voor de helft ten laste van de verzoeker en voor de helft ten laste van de tweede tussenkomende partij.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 21 April 1951.

Voorzitter : M. Ooms.

Raadsheren : MM. Malgaud en Michielssens.

Advocaat-Generaal : M. Van der Perren.

Transportrecht. — Verplichtingen en aansprakelijkheid van een onderneming van lading en lossing.

De aannemer van werken van lading en lossing is verplicht de kennis te bezitten van een gespecialiseerd vakman; hij moest weten, dat zwavel een gevaarlijk te hanteren goed is en het gevaar groter wordt door verwarming, terwijl hij moet gezien hebben, dat de waar zich bevond naast het ketelruim, zodat er een grote kans van verhitting bestond.

Hij had bijgevolg de nodige maatregelen moeten treffen om ontbranding te voorkomen en is aansprakelijk voor de gevolgen van de ontstane ontbranding.

N.V. L. en cs t/ G. en cs.

Gezien in regelmatige vorm de uitgifte van het vonnis, op 30 Juli 1948 gewezen door de rechtbank van Koophandel te Antwerpen;

Overwegende dat het beroep binnen de wettelijke tijd en in de wettelijke vorm ingesteld werd;

Overwegende dat appellante zwavel geladen heeft in het schip van eerste en tweede geïntimeerde; dat deze zwavel vuur gevat heeft gedurende de inscheping en aan het schip de litigieuze schade toegebracht heeft; dat appellante verantwoordelijk is volgens het bevrachtingscontract, waarbij zij zich verbonden had haar lading in de gewone voorwaarden in te schepen;

dat appellante tevergeefs doet gelden dat zij voor zwavel een verhoogde vracht betaalde; dat deze verhoging van vracht niet kan beduiden dat de schipper zich bereid verklaarde een lading te ontvangen, die in brand stond op het ogenblik dat zij in het ruim ingescheept werd;

Overwegende anderzijds, dat appellante derde geïntimeerde belast had met de inscheping van voormelde waar; dat in haar brief van 1 Maart 1947 de opdracht uitdrukkelijk bepaald werd als beginnende met het ontsnuwen (désarrimage) uit het zeeschip en eindigende met het laden in het binnenschip;

Overwegende dat de zwavel vuur vatte in de loop van de werkzaamheden, door derde geïntimeerde verricht voor de overscheping;

Overwegende dat uit de neergelegde deskundige verslagen blijkt dat zwavel altijd een brandgevaar oplevert; dat weliswaar in gewone omstandigheden de zwavel niet spontaan kan ontvlammen; maar dat de brand wel gesticht kan worden door de grippers, waarmede de zwavel bij het ontladen gevat wordt, wanneer deze grippers door hun eigen werking verwarmd worden, dat het aldus geboden is de grippers bijtijds af te koelen;

Overwegende dat het brandgevaar uiteraard verhoogd wordt, wanneer de temperatuur van de zwavel stijgt; dat het bestaan van dit verhoogd gevaar aangenomen wordt door de deskundige D...; dat deze ter zake ten overstaan van eerste en tweede geïntimeerde benoemd werd; dat zijn vaststellingen nochtans nuttige aanduidingen kunnen verschaffen aangaande derde geïntimeerde, en als inlichtingen voor de behandeling der zaak mogen worden in aanmerking genomen;

Overwegende dat de deskundige verklaart dat «door warmte-uitstraling van het waterdicht schot, tussen het ketelruim en ruim 3, en door vuil en zweet, dat gedurende de reis door de lading werd opgezogen», de zwavel «is gaan broeien»; dat ook opgemerkt wordt dat van dezelfde lading «door andere vaartuigen ook veel last werd ondervonden»;

Overwegende dat anderzijds de deskundige doet gelden dat de grippers ter zake geen hoge temperatuur konden bereiken, daar de brand reeds kort na het begin van de werkzaamheden ontstak;

Overwegende dat de mededelingen van het verslag onvoldoende nauwkeurig zijn; dat niets aangeduid wordt aangaande de schade, in andere gevallen veroorzaakt door dezelfde lading zwavel; dat zelfs niet duidelijk bepaald wordt of bedoelde brand in een of twee maal gebeurde;

Overwegende dat dus niet bewezen is dat de zwavel met een verborgen gebrek zou behept geweest zijn, maar alleen dat de zwavel een warmte vertoonde, die te verwachten was van een goed, dat naast het ketelruim de reis afgelegd had;

Overwegende dat de derde geïntimeerde ter zake gehandeld heeft als aannemer van werken van lading en ontlading; dat zij verplicht was de kennis te be-

zitten van een gespecialiseerd vakman; dat zij moest weten dat zwavel een gevaarlijk te hanteren goed is, en het gevaar groter wordt met een desgevallende verwarming; dat zij moest gezien hebben dat de waar gelegen was naast het ketelruim en er een grote kans van verwarming bestond; dat zij bijgevolg de nodige maatregelen moest nemen om het dreigend gevaar te voorkomen; dat het contract dat tussen partijen gesloten werd stellig aanduidde, dat geïntimeerde zich verplichtte de gewenste kennis en de gewenste handelingen aan te wenden om de vereiste taak in de plaats van appellante te verrichten;

Overwegende dat het deskundig verslag melding maakt van de aanwezigheid ter plaatse van een vertegenwoordiger van appellante op het ogenblik van het ongeval;

Dat geen aanduidingen bestaan over de eenzelveheid en de rol van deze persoon; dat dus ieder bewijs ontbreekt van een omstandigheid, die de verhouding tussen partijen zou hebben kunnen wijzigen;

Om die redenen :

Het Hof, gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935; Alle andere besluiten verwerpende;

Ontvangt het beroep;

Rechtdoende ten gronde,

Bevestigt het bestreden vonnis in de hoofdzaak;

Doet het vonnis te niet, waar het uitspraak doet over de eis in vrijwaring;

hervormende dienaangaande,

Veroordeelt de derde geïntimeerde appellante te vrijwaren in hoofdsom, intresten en kosten tegen de veroordeling, tegen haar uitgesproken in de hoofdzaak;

hoger beroep.

Veroordeelt derde geïntimeerde tot de kosten van hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 16 Juni 1951.

Voorzitter : M. van Winckel.

Raadsheren : MM. van Hoy en van den Abeele.

Advocaat-Generaal : M. Bohyn.

Advocaat : Mr Dauwe.

1. **Bewijs in strafzaken. — Vrijheid van bewijsmiddelen. — Aanwijzende aard van de opsomming in artikel 154 Sv.**

2. **Openbare schennis van de eerbaarheid. — Opzet om de zeden te kwetsen niet vereist. — Begrip openbaarheid.**

1. *De opsomming van de bewijsmiddelen in artikel 154 Sv. is louter van aanwijzende aard. Behoudens hier niet voorhanden bijzondere gevallen kan de rechter in strafzaken de overtuiging waarop zijn beslissing steunt, putten uit al de feiten en omstandigheden der zaak, waarvan hij op soevereine wijze de betekenis beoordeelt.*

2. *Voor de openbare schennis van de eerbaarheid (artikel 385 W. v. S.) is niet het opzet vereist om de zeden te kwetsen. De feiten zijn strafbaar, ofschoon zij slechts gezien werden door de echtgenote, die haar man (een der verdachten) kwam bespieden. Daar de feiten gepleegd werden op een open plaats achter de door verdachten bewoonde huizen, voor alle bewoners daarvan toegankelijk, hadden zij*

immers evengoed door anderen kunnen worden gezien. De openbaarheid der feiten is hier dus onafscheidbaar van de plaats, waar zij gepleegd werden.

De openbaarheid is evenmin opgeheven door de omstandigheid, dat de feiten in de duistere nacht werden gepleegd; de openbaarheid is niet beperkt tot waarneming met de ogen.

O. M. t/ P. en G.

Overwegende dat de eerste verdachte en het Openbaar Ministerie tegen de twee verdachten, tijdig en op geldige wijze in hoger beroep gekomen zijn;

Overwegende dat door het onderzoek en bij de behandeling der zaak vóór het Hof, het aan beide verdachten te laste gelegde feit bewezen is gebleven, zoals het door de eerste rechter als bewezen werd aangezien;

Overwegende dat appellante P... vergeefs tracht te doen aannemen dat bij gebrek aan beëdigde getuigenis geen wettig bewijs voorhanden is;

Overwegende dat de opsomming der middelen van bewijs in artikel 154 Wetboek van Strafvordering van louter aanwijzende aard is; dat in strafzaken, behoudens — hier niet voorhanden — bijzondere gevallen, de rechter de overtuiging, waarop zijn beslissing steunt, mag putten uit al de feiten en omstandigheden der zaak, waarvan hij op soevereine wijze de betekenis beoordeelt;

Overwegende dat de te lastgelegde zedenkwetsende feiten door de twee verdachten aan de politiecommissaris werden bekend en dat beide hun verklaring daaromtrent, zoals zij door de verbalisant geacteerd werd, na voorlezing hebben ondertekend;

Overwegende dat verdachte P... vruchteloos aanvoert dat zij zelf niet actief is opgetreden en geen enkele daad heeft verricht;

Overwegende dat vaststaat dat P... zich alleszins zonder verzet geleend heeft tot de onzedige handelingen, door de medeverdachte G... op haar gepleegd en dat die houding volstaat om haar onder de toepassing te doen vallen van artikel 385 S. W. B.;

Overwegende dat appellante zonder meer grond tegenwerpt dat zij niet het opzet gehad heeft de zeden te kwetsen; dat zulk opzet voor het bestaan van het te laste gelegde wanbedrijf niet vereist is; dat de wetgever zowel de ontucht heeft willen straffen, die verzuimt zich te verbergen, als die, welke zich schaamteloos ten toon spreidt;

Overwegende ten slotte, dat de openbaarheid der feiten in zake vruchteloos wordt betwist;

Overwegende dat het zonder belang is dat het gebeurde in werkelijkheid slechts gezien werd door de vrouw G..., die haar man kwam afspieden; dat waar de feiten gepleegd werden op een open plaats achter de huizen van de verdachten en voor alle bewoners toegankelijk, de zedeloze handelingen even goed toegankelijk door anderen hadden kunnen gezien worden; dat de openbaarheid der feiten hier dus als onafscheidbaar voorkomt van de plaats waar zij werden gepleegd;

Overwegende dat die openbaarheid ook niet weggenomen wordt door de omstandigheid, dat de feiten in de donkere nacht werden gepleegd; dat de openbaarheid niet beperkt is tot de oculaire waarneming; dat het trouwens voldoende uit de vaststaande gegevens der zaak blijkt dat het alleszins niet zó donker was, dat van het gebeurde niets te zien was;

Overwegende dat zo het feit der telastlegging aldus in beide ten aanzien van verdachten bewezen is gebleven, het Hof nochtans van oordeel is dat te hunnen

voordele verzachtende omstandigheden aan te nemen zijn, spruitend uit hun vorig goed gedrag; dat, met het oog op die grond tot verlichting van straf, het zal volstaan aan ieder beklaagde, tot beteugeling van het bewezen verklaarde feit, een geldboete op te leggen waarvan het bedrag hierna zal worden bepaald en dit met behoud der door de eerste rechter toegekende gunst van voorwaardelijkheid;

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling. —
11 September 1951.

Voorzitter : M. de Brabandere.
Raadsheren : MM. Verougstraete en
Morel de Westgaver.

O. M. : M. Matthys, subst. Procureur-generaal.

Voorlopige hechtenis. — Dronkenschap van autobestuurder. — Bloedonderzoek. — Gewichtige en uitzonderlijke omstandigheid als bedoeld in art. 1, lid 2, van de wet van 20 April 1874 op de voorlopige hechtenis. — Geen verhoor van verdachte door rechter van instructie. — Weigering van bevel tot aanhouding door deze. — Bevoegdheid van de Kamer van Inbeschuldigingstelling in dit verband.

Een o.a. door bloedonderzoek bewezen dronkenschap van een autobestuurder is steeds een gewichtige en uitzonderlijke omstandigheid, waardoor de voorlopige hechtenis in het belang van de openbare veiligheid geboden is.

Weigering van de rechter van instructie om op vordering van de procureur des Konings tegen een verdachte een bevel tot aanhouding te geven, terwijl bedoelde rechter de verdachte niet heeft verhoord.

De kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep is in zodanig geval niet bevoegd zelf de verdachte te verhoren, daar het verhoor een loutere instructiehandeling is, waartoe de kamer van inbeschuldigingstelling geen macht noch bevoegdheid heeft.

Deze kamer kan alleen, gebruik makend van het haar bij de artikelen 235, 236 en 237 Sv. toegekend evocatierecht één harer leden aanwijzen om de zaak te onderzoeken met opdracht de verdachte te verhoren en onmiddellijk nadien tegen hem een bevel tot aanhouding te geven.

O. M. t/ Cl.

Vordering van de Procureur-Generaal.

De Procureur-generaal bij het Hof van beroep te Gent,

Gezien de stukken van de strafrechtspleging ten laste van Cl. Roger,

Verdacht van te W... op Zondag 26 Augustus 1951, omstreeks 0,30 u.

a) Onvrijwillig, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het opzet om de persoon van een ander aan te randen, de dood te hebben veroorzaakt van Declercq Marcel Henri;

Bij samenhang :

b) Zijnde bestuurder op de openbare weg van een voertuig, dit te hebben bestuurd met een snelheid of op een wijze, die gevaar voor het publiek of hinder voor het verkeer kon opleveren;

c) Op de openbare weg in staat van dronkenschap een voertuig te hebben bestuurd of een andere bezigheid te hebben verricht, welke voorzichtigheid of bijzondere voorzorgen vereist ten einde gevaar te vermijden voor hem zelf of voor anderen;

Gelet op de vordering van de heer Procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk dd. 4 September 1951, strekkende tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek en tot het afleveren van een bevel tot aanhouding ten laste van voornoemde verdachte;

Gelet op de beschikking van de heer onderzoeksrechter in de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk dd. 4 September 1951, waarbij de vordering tot aanhouding van de Procureur des Konings afgewezen werd, zonder dat deze magistraat de verdachte ooit persoonlijk heeft ondervraagd;

Gezien het beroep door de heer Procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk tegen voormelde beschikking ingesteld op 4 September 1951;

Overwegende dat dit rechtsmiddel ontvankelijk is;

Overwegende, dat het gegrond is;

Overwegende immers :

1° dat de onder de telastlegging A. omschreven feiten van die aard zijn, dat zij een correctionele gevangenisstraf van drie maanden of een zwaardere straf kunnen medebrengen ingevolge de artikelen 418 en 419 van het Wetboek van Strafrecht;

2° dat de verdachte, tegen wie voldoende bezwaren bestaan, zijn verblijf in België heeft, maar dat er gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden voorhanden zijn, waardoor het afleveren van een bevel tot aanhouding door het belang van de openbare veiligheid vereist wordt, onder meer : in de huidige stand van het verkeer met motorvoertuigen de feitelijk en wetenschappelijk vastgestelde dronken toestand van de verdachte op het ogenblik van het dodelijk ongeval, hetwelk tevens door zijn grove schuld veroorzaakt werd;

1. Overwegende inderdaad dat de eerste vaststellingen van de Rijkswacht, te W., opgenomen in haar proces-verbaal dd. 26 Augustus 1951 (stuk 2), volgende bijzonderheden in het licht stellen :

a) Het ongeval is gebeurd in de nacht van Zaterdag 25 op Zondag 26 Augustus 1951, tussen 24 u. en 0,30 u.; de rijkswacht is slechts ter plaatse verschenen één uur nadien : om 1.30 u. Desondanks stelt de rijkswacht alsdan nog vast dat de gang van de verdachte onzeker was en dat zijn adem naar de drank rook, wat trouwens ook vastgesteld werd door Dr. D., uit W., die de verdachte om 2 u. — dus meer dan anderhalf uur na het ongeval —, op vordering van de rijkswacht, aan een klinisch onderzoek heeft onderworpen;

b. De E. H. onderpastoor B., die lang vóór de rijkswacht ter plaatse kwam, toen het slachtoffer nog stervend op de rijweg lag, heeft vastgesteld dat de gang van de verdachte, die nochtans slechts onbeduidende schrammen aan het aangezicht en aan de rechterknie opgelopen had, wankelend was; deze getuige had de indruk, toen hij de autobestuurder zag, « dat hij een plots nuchter geworden dronken persoon vóór zich had, dit naar zijn spreken en zijn houding te oordelen »;

c) Luidens zijn eigen verklaringen heeft verdachte voor het laatst gegeten op Zaterdag 25 Augustus 1951 om 13.30 u., en sedertdien geen voedsel meer gebruikt. Daarentegen staat het vast dat hij intussen verscheidene herbergen, o.m. te A., heeft bezocht, waarvan één der houders ondanks zijn hoedanigheid van herbergier toegeeft dat de verdachte en zijn makker, Declercq Marcel, « toch wat verblijd waren » (het was toen

tussen 22.15 en 22.30 u.); waar zij zich tussen 22.45 u. en het uur van het ongeval opgehouden hebben, heeft het onderzoek nog niet kunnen uitwijzen;

d) De houding van de verdachte en de vaststellingen van de rijkswacht hebben deze aangezet met vrije toestemming van verdachte een bloedstaal op zijn persoon op te nemen; deze bloedpunctie gebeurde meer dan anderhalf uur na het ongeval; ze geschiedde in de beste voorwaarden met behulp van een venule;

Overwegende dat al de voormelde bijzonderheden er reeds op wijzen, dat de verdachte op het ogenblik van het ongeval onder dronk invloed bleek te verkeren, daargelaten het feit, dat, wijl hij aan een hoge snelheid moet gereden hebben, hij het stuur van zijn wagen niet meer meester was, zodanig dat hij eerst op een afstand van 40,20 m. op de rechter graskant van de baan heeft gebold om vervolgens de gracht op een vrij aanzienlijke lengte in te rijden;

2. Overwegende dat voormelde feitelijke aanwijzingen van dronk invloed enkele dagen later — ditmaal op de meest stellige wijze, — bevestigd werden door een objectief en wetenschappelijk bewijs: de ontleding van het bloedstaal, dewelke uitwees dat het bloed van de verdachte een alcoholhemie vertoonde van 1,90 gr. o/oo;

Overwegende dat « stelselmatig doorgevoerde onderzoeken het bewijs hebben geleverd dat geen enkel geleider, bij wie, in het bloed, meer dan 1,5 gr. o/oo alcohol aanwezig is, in staat is, zonder gevaar, zijn wagen te besturen, terwijl reeds velen na het nutten van kleine hoeveelheden alcohol, aangezet worden tot het bedrijven van onvoorzichtigheden » (aldus letterlijk de h.h. Prof. Dr. Thomas en Dr. Van Hecke: « Grondbegrippen over dronkenschapsbepaling door bloedonderzoek bij verkeersongevallen », « Belgisch tijdschrift voor Geneeskunde », September 1951, n° 17, blz. 780);

Overwegende dat, in verband met de besluiten van voornoemde hooggeleerde practici, het niet zonder nut is aan te stippen dat het « Internationaal Bureau tegen het Alcoholisme » er toe besluit dat een autobestuurder, wiens alcoholhemie 1 gr. o/oo bereikt of overtreft, een ernstig gevaar oplevert voor de veiligheid van het verkeer; van dit gehalte af zijn de vermindering van de aandacht, het verlies van een normale omzichtigheid en de roekeloosheid of minstens de overdreven vastberadenheid, de oorzaken van talrijke verkeersongevallen (volgens Prof. Dr. Thomas en Dr. Van Hecke: de helft, Op. cit., blz. 778) (Zie: C. Simonin, « Médecine légale judiciaire » 1947, blz. 492);

Overwegende trouwens dat de door art. 3 van het Wetsbesluit dd. 14 November 1949, bedoelde dronken toestand die is van de bestuurder van een voertuig die, zonder daarom smoordronken te zijn of het begrip en het oordeel volkomen te hebben verloren, nochtans over de nauwkeurige beheersing van zijn gebaren en over de vlugheid en stiptheid zijner reflexbewegingen niet meer beschikt, zodat hij, vooral aan het stuur van een snel rijdend motorvoertuig, een bestendig gevaar schept voor de veiligheid van de personen, die hij vervoert, en van de andere weggebruikers. (Zie o.m.: Brussel, 14 Juli 1949; J. T. 1949, blz. 530; Gent, K. I., 27 December 1949, zaak O. M. t/ de Thibault de Boesinghe; Gent, K. I., 3 Januari 1950, zaak O. M. t/ Blanckaert Joris; Gent, K. I., 4 April 1950, zaak O. M. t/ Vandekerckhove Michel; Gent, K. I., 1 September 1950, zaak O. M. t/ Dalschaert Désiré; Gent, K. I., 1 September 1950, zaak O. M. t/ Bracke Achilles; Gent, K. I., 22 November 1950, zaak O. M. t/ De Jonghe Albéric; Corr. Tongeren, 20 December 1949; R. W.

1950-51, kol. 320; Burg. Ieper, 22 Maart 1950; R. W. 1949-50, kol. 1460 en noot.)

Overwegende dat in onderhavig geval de wetenschappelijke vaststelling van de alcoholhemie bij de verdachte voormelde aangestipte dronken toestand bij hem bewijst; dat de bestreden beschikking hiermede volstrekt geen rekening heeft gehouden;

3. Overwegende dat de rechtspraak van de drie Hoven van Beroep, Kamers van inbeschuldigingstelling, éénsluidend is om te beslissen, dat in de huidige stand van het verkeer met motorvoertuigen een zulkdanige en bewezen dronkenschap van een autobestuurder, ongeacht de andere feitelijke omstandigheden van het hem ten laste gelegde wanbedrijf, steeds een gewichtige en uitzonderlijke omstandigheid is, waardoor de voorlopige hechtenis in het belang van de openbare veiligheid geboden is, zowel waar het de aflevering van een bevel tot aanhouding betreft, als waar het over de eerste bevestiging van dit bevel over de handhaving van de voorlopige hechtenis gaat;

(Zie o.m.: Gent, K. I., 19 October 1948; R.W. 1948/49, kol. 569 en noot; Gent, K. I., 18 Januari 1949; R.W. 1948/49, kol. 751; Gent, K. I., 27 December 1949; R.W. 1949/50, kol. 870; Brussel, K. I., 11 Mei 1949; R.D.P. 1949, blz. 797 en de opmerkingen, en de hierboven aangestipte doch niet gepubliceerde arresten van het Hof van Beroep te Gent (K. I.);

4. Overwegende dat, zo het Hof, Verlofkamer, zetelende als Kamer van inbeschuldigingstelling, ingaande op de onderhavige vordering, van oordeel mocht zijn dat de bestreden beschikking te niet dient te worden gedaan en een bevel tot aanhouding van voornoemde verdachte dient te worden afgeleverd op grond van de artikelen 1, eerste en tweede lid, en 2 der wet dd. 20 April 1874, alsook van de hierboven aangestipte gewichtige en uitzonderlijke de openbare veiligheid rakende omstandigheden, het Hof de bevoegdheid, de macht en zelfs de plicht heeft, bij zijn arrest, zelf de daad van jurisdictie te verrichten, welke de onderzoeksrechter had moeten verrichten, d.w.z. het bevel tot aanhouding af te leveren (Grondwet, art. 7; al. 3, Brussel, K. I., 22 Mei 1874; Pas. 1874, II, 362; Brussel, K. I., 28 Augustus 1931; R. W. 1931/32, kol. 51; Brussel, K. I., 16 September 1931; R. W. 1931/32, kol. 53 en noot; Brussel, K. I., 10 April 1940; R. D. P. 1940, blz. 352 en uitvoerige noot van de heer advocaat-generaal Van den Brande de Reeth; Verbreking, 17 December 1941; Pas. 1941, I, 458 en omstandige voetnoot van de heer Eerste-Advocaat-generaal Hayoit de Termicourt, zie ook de rechtsleer en de rechtspraak aangehaald door Jules Fally in de opmerkingen onderaan; Gent, K. I., 24 April 1945, J. T. 1945, blz. 464, alsook de noot II onderaan; Gent, K. I., 13 Juni 1950, R. W. 1950/51, kol. 314; Verbreking, 7 September 1950; R. D. P. 1950/51, blz. 482 (een arrest verbrekend van Gent, K. I., 12 Juli 1950, in zake O. M. t/ Thisbaert Medard);

Overwegende echter dat deze regel alleen van toepassing is, waar, — zoals de arresten van het Hof van Verbreking dd. 17 December 1941 en 7 September 1950 het trouwens aanstippen, — de verdachte door de onderzoeksrechter ondervraagd werd, vooraleer deze magistraat zijn afwijzende beschikking verleend heeft, deze ondervraging zijnde immers een onderzoeksverrichting welke een wezenlijke en essentiële voorwaarde uitmaakt van de wettelijkheid van het bevel tot aanhouding (Timmermans, n° 20; Verbreking, 23 Januari 1933; Pas. 1933, I, 83 en R. D. P. 1933, blz. 135; Verbreking, 12 Juni 1933; Pas. 1933, I, 258 en R. D. P. 1933, blz. 666, Verbreking, 6 November 1933; R. D. P. 1933, blz. 1065);

Overwegende dat men in de onderhavige zaak voor

het uitzonderlijk geval komt te staan dat de onderzoeksrechter, vooraleer te beslissen dat er geen aanleiding bestond tot het afleveren van het door de heer Procureur des Konings gevorderde bevel tot aanhouding, de verdachte die niet voortvluchtig was, niet eens heeft ondervraagd;

Overwegende dat deze ondervraging geen daad van jurisdictie is, doch een loutere onderzoeksverrichting; dat de Kamer van inbeschuldigingstelling geen macht, noch bevoegdheid heeft om deze taak zelf te verrichten;

Overwegende dat, zo het Hof op de onderhavige vordering ingaat, het dan ook gebruik zal dienen te maken van het evocatierecht, voorzien bij de artikelen 235, 236 en 237 van het Wetboek van Strafvordering, en één van zijn leden zal dienen aan te stellen, die als onderzoekend magistraat zal optreden, met opdracht de verdachte te ondervragen en onmiddellijk nadien een bevel tot aanhouding af te leveren (Zie de noot van de heer Eerste-Advocaat-generaal Hayoit de Termicourt onderaan Verbreking, 17 December 1941; Pas. 1941, I, blz. 459 en 460);

Gelet op de artikelen 418 en 419 van het Wetboek van Strafrecht, 1 en 2 der wet dd. 20 April 1874 op de voorlopige hechtenis, 9, 61, 218, 235, 236, 237 en 539 van het Wetboek van Strafvordering, 2 der wet dd. 4 September 1891, waarbij art. 140 der wet dd. 18 Juni 1869 aangevuld werd, en de wet dd. 15 Juni 1935, betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken;

Vordert,

Dat het aan het Hof, Verlofkamer, zetelende als Kamer van inbeschuldigingstelling, behage de bestreden beschikking te niet te doen; de zaak tot zich trekkend en opnieuw wijzend, met éénparigheid van stemmen te verklaren dat: C., onder bevel van aanhouding zal geplaatst worden, doch alleen wegens het wanbedrijf hierboven omschreven onder de telastlegging A, en zulks op grond van de artikelen 418 en 419 van het Wetboek van Strafrecht, 1, eerste en tweede lid, en 2 der wet dd. 20 April 1874, alsook van de in de onderhavige vordering aangestipte gewichtige en uitzonderlijke de openbare veiligheid rakende omstandigheden;

Ingevolge de artikelen 236 en 237 van het Wetboek van Strafvordering een raadsheer van zijn afdeling aan te stellen met opdracht als onderzoekende magistraat in de zaak verder op te treden, de verdachte te ondervragen, en onmiddellijk nadien het bevel tot aanhouding af te leveren.

Beschikking.

Het Hof van Beroep te Gent, Kamer van Inbeschuldigingstelling;

Gehoord het verslag van de heer Matthijs, Substituut-procureur-generaal;

Overnemende de beweegredenen van de vordering van de heer Procureur-generaal, waaruit blijkt dat tegenover verdachte aanleiding bestaat tot het verlenen van een bevel tot aanhouding;

Gelet op artikelen 24 der wet van 15 Juni 1935;

Ontvangt het verzet, verklaart het gegrond;

Doet teniet de bestreden beslissing, trekt de zaak tot zich en, opnieuw wijzende met eenparigheid van stemmen, verklaart dat tegen C., ongehuwd, schrijnwerker-tekenaar, verdacht van te W., op Zondag, 26 Augustus 1951 omstreeks 0,30 uur onvrijwillig bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het opzet om de persoon van een ander aan te randen, de dood te hebben veroorzaakt van Declercq Marcel

Henri, een aanhoudingsbevel dient afgeleverd te worden;

Overwegende dat genoemde verdachte niet door de heer Onderzoeksrechter werd ondervraagd; dat de telastlegging voldoende gegrond is en van die aard, dat zij aanleiding kan geven tot een gevangenisstraf van drie maanden of een zwaardere straf;

Overwegende verder dat, alhoewel verdachte zijn verblijf in België heeft, er gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden voorhanden zijn, waardoor in het belang van de openbare veiligheid de voorlopige hechtenis geboden is, namelijk de staat van dronkenschap waarin verdachte C. verkeerde op het ogenblik der feiten, zoals blijkt uit het verslag van bloedontleding, uitwijzende dat het bloed van de verdachte een alcoholhemie vertoonde van 1,90 gr. per duizend kubiek centimeter;

Stelt de heer Raadsheer Morel de Westgaver aan om het onderzoek voort te zetten en namelijk over te gaan tot het verhoor van de verdachte C.

NOOT: Het door de daartoe aangestelde onderzoekende raadsheer afgeleverde bevel tot aanhouding werd in het hierboven behandelde geval binnen de vijf dagen overeenkomstig art. 4 der wet dd. 20 April 1874 op de voorlopige hechtenis en de artikelen 236, 237 en 240 van het Wetboek van Strafvordering aan de Kamer van inbeschuldigingstelling ter bevestiging voorgelegd.

Deze Kamer heeft het bevel tot aanhouding bij arrest dd. 15 September 1951 bevestigd.

Men raadplege dienaangaande: Timmermans, nr 169; Beltjens, C. I. Crim., B. I., blz. 273; J. Simon, «Strafvordering», B. I, nr 525; blz. 275; Verbreking, 9 Mei 1881, Pas. 1881, I, 249; Verbreking, 11 Februari 1907, Pas. 1907, I, 116; Verbreking, 18 Februari 1907, Pas. 1907, I, 125.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

5e Kamer. — 14 November 1951.

Voorzitter: M. Van der Cruyssen.

O. M.: M. van Hoeylandt.

Advocaten: Mrs Dinet en Buysse.

Getuigenbewijs. — Morele onmogelijkheid van schriftelijk bewijs in de zin van art. 1348 B.W. — Schriftelijke overeenkomst tussen aanbesteder en architect gebruikelijk. — Begin van schriftelijk bewijs.

Volgens rechtsleer en rechtspraak bestaat er een morele onmogelijkheid in de zin van artikel 1348 B. W. om zich een schriftelijk bewijs te verschaffen, wanneer in bepaalde gevallen een vaststaand en algemeen erkend gebruik bestaat geen schriftelijk bewijs op te maken.

Deze uitzonderlijke bewijsvoering kan echter slechts worden toegelaten, indien de ingeroepen omstandigheden werkelijk de vrijheid van de schuldeiser hebben verhinderd.

In de verhouding aanbestedder-architect is het gebruik geworden een geschreven overeenkomst op te maken.

Wel moet de in het geding gebrachte schets als begin van schriftelijk bewijs in de zin van artikel 1347 B. W. worden beschouwd, zodat aanvullend bewijs door getuigen dient te worden toegelaten.

De Jongh t/ Van de Plas.

Overwegende dat de eis van aanlegger strekt om betaling te bekomen van een bedrag van 14.940 frank als ereloon voor zijn werkzaamheden als architect;

Overwegende dat verweerder ten stelligste ontkent ooit aanlegger belast te hebben met het opmaken van een ontwerp voor het bouwen van een groot landhuis en voor het bouwen van een concierge-woning; dat dienaangaande geen overeenkomst tussen partijen tot stand is gekomen en dat hij dienvolgens niets verschuldigd is;

Overwegende dat de aanlegger het bestaan van de overeenkomst moet bewijzen, zulks overeenkomstig de regelen van de artikelen 1341 en volgende van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat, alhoewel het gevorderde bedrag meer dan 3.000 frank bedraagt, aanlegger beweert dat hij niet gehouden zou zijn een schriftelijk bewijs voor te leggen, daar er onmogelijkheid zou geweest zijn zich een schriftelijk bewijs te verschaffen;

Overwegende dat aanlegger zich beroept op een morele onmogelijkheid, steunend op de bestaande gebruiken;

Overwegende dat de rechtsleer en de rechtspraak in zekere gevallen aannemen, dat er een morele onmogelijkheid bestaat een schriftelijk bewijs op te stellen, vooral wanneer in bepaalde gevallen er een vaststaand, wel bepaald erkend gebruik bestaat er geen op te maken (cfr De Page, T. III, n° 905);

Overwegende echter dat deze uitzonderlijke bewijsvoering volgens dezelfde rechtsleer en volgens het Hof van Cassatie (Cass., 3 Juni 1935, Pas. 1935 I, 270; De Page, T. III, n° 900) slechts kan toegelaten worden wanneer « ... il n'y a pas de doute que les circonstances invoquées aient réellement vicié la liberté du créancier »;

Overwegende dat in casu dit het geval niet is; dat dienaangaande in het beroep van bouwkundige geen vaststaand en algemeen gebruik bestaat; dat integendeel het opstellen van een geschreven overeenkomst in het gebruik getreden is;

Overwegende dat anderzijds, aanlegger zich beroept op artikel 1347 B. W. en aanbiedt zijn begin van geschreven bewijs aan te vullen door bewijs door getuigen;

Overwegende dat de voorgebrachte schets niet ontkend wordt door verweerder en aldus het begin van schriftelijk bewijs uitmaakt, dat door de wet vereist wordt;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord ter openbare zitting van 24 October 1951, het eensluidend advies in de Nederlandse taal van de heer J. Van Hoeylandt, substituut Procureur des Konings;

Rechtdoende op tegenspraak,

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende;

Alvorens recht te doen ten gronde, machtigt aanlegger door getuigen te bewijzen; (.....);

Behoudt de beslissing omtrent de kosten voor.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

14 December 1950.

Voorzitter : M. de Necker.

Rechters : MM. Kerkhove en Dhanens.

Advocaten : Mrs Bulckaert en De Gryse.

1. Verkeer. — Voorrangsrecht van voertuigen tegenover voetgangers. — Vermoeden van schuld van de op de rijweg aangereden voetganger.
2. Schadevergoeding. — Subjectieve klachten omtrent pijn komen bij de bepaling der te vergoeden schade niet in aanmerking. — Herstel in natura of in geld. — Vergoeding voor pijnlijk lidmaat. — Indien deze vergoeding slechts gering is kan zij worden begrepen in die voor zedelijke schade.

1. Het verkeersreglement kent aan de andere weggebruikers een echt recht van voorrang toe tegenover de voetgangers.

Bestuurders van voertuigen zijn niet verplicht te toeteren om de voetgangers te waarschuwen, dat zij de doortocht moeten vrij laten.

Tegenover de op de rijweg aangereden voetganger bestaat dus een vermoeden, dat hij een fout begaan heeft, daar hij de voorrang moest laten aan bestuurders van voertuigen en de nodige voorzorgen nemen moet om de uitoefening van dat recht van voorrang mogelijk te maken.

2. Bij de bepaling van de te vergoeden schade kunnen zuiver subjectieve klachten omtrent pijn niet in aanmerking komen.

Het principe der schadevergoeding is het herstel van de benadeelde in het « status quo ante ». Wanneer zulks niet in natura geschieden kan, moet het herstel gebeuren door een uitkering in geld.

Wanneer een lidmaat van het slachtoffer slechts nog op pijnlijke wijze kan gebruikt worden, ontstaat daardoor een functionele minderwaardigheid, die moet vergoed worden, zoals elke krenking van de fysieke integriteit van de personen, ook al blijft het rendement van de arbeid hetzelfde als vóór het ongeval.

Wanneer deze minderwaardigheid echter gering is, mag zij begrepen worden in de zedelijke schade en tegelijk met deze ex aequo et bono door de rechter worden begroot.

Van der Schelden t/ Vander Beken en cs.

Overwegende dat de vordering strekt tot de hoofdelijke betaling door verweerders van de som van 25.000 fr. wegens de schade, berokkend aan eiser door een aanrijding, voor de gevolgen waarvan eerste verweerder aansprakelijk wordt gesteld als dader, en de tweede verweerder als burgerlijk verantwoordelijk voor de eerste verweerder, zijn ondergeschikte;

Overwegende dat niet betwist wordt dat op 22 December 1949, omstreeks 20 u., te Kortrijk, in de Gentstraat, vlak voor de herberg « De Gulden Spoor », ter hoogte van de straatgoot, eiser omver gereden werd door Vander Beken Roger, die van uit de Gentstraat de Veldstraat indraaide;

Overwegende dat bij vonnis van de correctionele rechtbank te Kortrijk, dd. 6 Maart 1950, eerste verweerder veroordeeld werd wegens het onvrijwillig slagen en verwondingen, bij gebrek aan voorzorg of vooruitzicht, veroorzaakt te hebben aan eiser, en, om, bestuurder zijnde van een motorvoertuig op de openbare weg, niet voortdurend meester te zijn gebleven

van zijn snelheid, en deze niet derwijze geregeld te hebben, dat hij voor zich een voldoende vrije ruimte behield om voor een hindernis zijn voertuig tot stilstand te kunnen brengen (artikel 42 wegcode);

Overwegende dat tweede verweerder burgerlijk verantwoordelijk verklaard werd voor de aan de eerste verweerder opgelegde kosten;

Overwegende dat eiser zich niet burgerlijke partij stelde voor de correctionele rechtbank;

Overwegende dat dus de aansprakelijkheid van eiser in het ongeval nog kan worden betwist;

Dat immers de fout van eerste verweerder de fout van eiser in het ontstaan van het ongeval niet uitsluit;

Overwegende dat verweerders beweren dat deze fout aanwezig is en hierin bestaat, dat eiser de straat overgestoken heeft zonder zich te vergewissen dat hij het verkeer van de andere weggebruikers niet kon hinderen;

Dat verweerders daarbij het bedrag der aangewende schade betwisten;

Overwegende dat, krachtens artikel 22, al. 3 van het verkeersreglement van 1 Februari 1934, gewijzigd door het Besluit van 16 Oktober 1947: « de voetgangers... mogen slechts haaks op de wegas de rijweg oversteken, en zulks nadat zij er zich van vergewist hebben dat zij het verkeer van de andere weggebruikers niet kunnen hinderen. »;

Overwegende dat deze wettelijke bepaling in verband moet worden gebracht met lid 2 in finé van hetzelfde artikel, waarin geboden wordt dat de voetgangers op de rijweg de andere weggebruikers moeten doorlaten;

Overwegende dat hierdoor aan de andere weggebruikers een echt voorrangrecht toegekend wordt tegenover de voetgangers (Novelles : Code de la route, bl. 461, nr 2871);

Overwegende dat artikel 22, al. 2 niet eist dat de weggebruikers, in deze voorwaarden, de voetgangers zouden verwittigen door hoorngeluid, opdat zij de doortocht zouden toelaten; (Novelles : Code de la route bl. 461, nr 2869);

Overwegende dat dus een vermoeden bestaat tegenover de voetganger die aangereden is op de rijweg, dat hij een fout begaan heeft, daar hij voorrang aan de andere weggebruikers verschuldigd is en de nodige voorzorg nemen moet om deze prioriteit te eerbiedigen; (Novelles : Code de la route, blz. 461, nr 2872);

Overwegende dat eiser dit vermoeden niet tegensprekt;

Overwegende dat hij wel integendeel getroffen werd op de rijweg, op de uiterste rechterzijde, waar het autorijtuig reed;

Dat de richtingaanwijzer van de auto links uitgestoken was om aan te duiden dat de autobestuurder links wilde indraaien (strafbundel : verklaring Vander Beken Roger);

Overwegende dat eiser dus een zware fout heeft begaan, zodat de twee derden der verantwoordelijkheid van het ongeval op hem wegen moet;

Overwegende dat vaststaat dat de snelheid van de door eerste verweerder bestuurde auto overdreven was, gezien de omstandigheden;

Overwegende dat volgens attest van een aan het hospitaal te Kortrijk verbonden geneesheer eiser leed aan een knieschijfbreuk;

Dat hij in het stedelijk hospitaal in behandeling bleef van 22 December 1949 tot op 6 Februari 1950;

Dat de beweeglijkheid van de knie goed is, maar patiënt nog klaagt over pijn;

Dat de werkbekwaamheid 15 % bedraagt;

Overwegende dat verweerders de aanwezigheid en

de graad van bestendige werkbekwaamheid volledig betwisten;

Dat zij opmerken dat, moest deze bestaan, zij zonder invloed zou zijn op de inkomsten van eiser, die niet werkte wegens zijn ouderdom;

Dat zuiver subjectieve klachten wegens pijn niet in acht moeten genomen worden;

Overwegende dat het principe der schadevergoeding het herstellen is van het slachtoffer in de « statu quo ante »;

Dat wanneer dit « in natura » niet geschieden kan, dit bij wijze van gelijkmaking onder vorm van een uitkering in geld, geschieden moet;

Dat, wanneer een lidmaat enkel maar kan gebruikt worden op pijnlijke wijze, daardoor een functionele minderwaardigheid tot stand komt, welke moet worden vergoed, zoals alle krenking der fysieke integriteit van de persoon, en dit zelfs indien het rendement van de arbeidsbekwaamheid hetzelfde blijft als vóór het ongeval;

Dat echter, wanneer deze minderwaardigheid gering is, deze mag opgeslorpt worden in de zedelijke schade en met haar, « ex aequo et bono » door de rechter begroot;

Overwegende dat deze raming geschieden moet ten dage van het vonnis en in de op dat ogenblik geldende munt;

Overwegende dat eiser ten dage van het ongeval, meer dan 69 jaar oud was;

Overwegende dat hij niet bewijst dat hij werkte of enig beroepsinkomen heeft;

Overwegende dus dat hij, buiten de krenking zijner fysieke integriteit, geen materiële schade geleden heeft;

Overwegende dat een breuk bij een bejaard man moeilijker geneest en na een langere verpleging, dan bij een jonge mens op volle kracht;

Dat kan aangenomen worden dat hij tijdens zijn verblijf in het hospitaal nogal hevige pijnen verduurd heeft;

Overwegende dat, dit alles in acht genomen, de stoffelijke en zedelijke schade mogen worden geraamd op 20.000 fr.;

Dat de aan eiser toekomende schadevergoeding dus $20.000 : 3 = 6.667$ fr. bedraagt;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle verdere besluiten van de hand wijzende : geeft akte aan verweerders van hun aanbod om bij wijze van schadevergoeding 2.500 fr. aan eiser te betalen;

Verklaart dit aanbod onvoldoende;

Veroordeelt verweerders ieder voor het geheel om aan eiser als schadevergoeding te betalen de som van 6.667 fr., verhoogd met de gerechtelijke rente;

Verwijst verweerders in de helft der kosten, de andere helft ten laste blijvend van eiser.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

4e Kamer. — 4 Juli 1951.

Voorzitter: M. Roevens.

O. M.: M. Goemaere.

Advocaten: Mrs van Nieuwerburgh en Naudts.

Aannemingsovereenkomst. — Daaruit ontstaat geen rechtsband tussen aannemer en architect. — De overeenkomst tussen aanbesteden en architect is geen lastgeving, doch een verhuring van werk. — Slechts bij uitzondering kan er lastgeving zijn. — Bewijs daarvan alleen door schriftelijke opdracht. — In casu aannemer niet gebaat.

Uit een aannemingsovereenkomst ontstaat geen enkele rechtsband tussen aannemer en architect, doch alleen tussen aannemer en aanbesteden.

De aanbesteden die beweert een gedeelte van de aannemingssom aan de architect te hebben ter hand gesteld ten behoeve van de aannemer, moet om door die betaling bevrijd te zijn bewijzen dat de architect macht had om voor de aannemer te ontvangen. (art. 1239 B.W.).

De overeenkomst tussen aanbesteden en architect is geen lastgeving doch een verhuring van werk. Bij uitzondering kan de architect van de aanbesteden volmacht gekregen hebben voor bepaalde handelingen, die buiten zijn gewone werkzaamheden vallen. Daar een dergelijke overeenkomst een civielrechtelijke is, zal het ondubbelzinnig bewijs hiervan echter uit een schriftelijke opdracht moeten blijken, gezien de uitzonderlijke aard dezer opdracht (art. 1985 B.W.). Voor dergelijke handelingen is de architect lasthebber van de aanbesteden, niet van de aannemer.

In casu is de aannemer ook niet gebaat door het feit, dat de aanbesteden aan de architect gelden heeft ter hand gesteld.

Druyts t/ Stuys.

Overwegende dat de oorspronkelijke eis er toe strekte verweerster zich te horen veroordelen om aan aanlegger te betalen als saldo voor uitgevoerde werken de som van 79.230,10 fr., te vermeerderen met de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding;

Overwegende dat de Rechtbank bij vonnis van 16 Mei 1950 een deskundige aanstelde en aanlegger na expertise zijn eis verminderde tot 16.651,85 fr.;

Overwegende dat verweerster voorhoudt dat op grond van het deskundig verslag aan aanlegger zou toekomen de som van 27.095,55 fr.; dat verweerster verder beroep doet op een in de loop van de procedure gedane betaling ten bedrage van 30.000,— fr. en daaruit besluit 2.904,45 fr. te veel te hebben betaald; welke zij bij wederzijds vordert;

Overwegende dat voormelde betaling van 30.000 fr. door verweerster gedaan werd aan haar architect en deze laatste de som niet overhandigde aan aanlegger;

Overwegende dat aanlegger hieromtrent de volgende judicieuse beschouwingen doet gelden, die de Rechtbank als pertinent aanziet en dan ook volkomen tot de hare maakt;

Overwegende dat ter zake van een aannemingsovereenkomst en de daaruit voortvloeiende verbintenissen tussen aannemer en architect niet de minste rechtsband bestaat; dat de aannemer enkel met de bouwheggenares een contract heeft gesloten; (zie de aannemingsovereenkomst van 30.8.1947) en dat bij-

gevolg enkel door deze twee contracterende partijen wederkerige verbintenissen aangegaan werden, en o.m. enkel verweerster de verbintenis aangegaan had aanlegger te betalen; dat het vanzelf spreekt, dat elke door de aannemer tegen de architect ingestelde vordering tot betaling van de aannemingssom als niet-ontvankelijk zou afgewezen worden bij gemis aan rechtsband;

Overwegende dat ingevolge het beginsel « qui paie mal, paie deux fois » verweerster de betaling, die zij aan haar architect deed, niet kan inroepen tegenover aanlegger en dat zij bijgevolg met haar architect zal dienen af te rekenen en het te veel betaalde van hem zal moeten terugvorderen;

Overwegende dat verweerster zich in haar besluiten beroept op art. 1239 B.W. en beweert dat aanlegger aan architect B. volmacht zou gegeven hebben om voor hem gelden te ontvangen en verder aanvoert dat, zelfs indien architect B. geen volmacht had, de door verweerster aan de architect gedane betaling als geldig moet aangezien worden, daar de schuldeiser (dus aanlegger) daardoor zou gebaat zijn;

Overwegende dat deze argumentatie geen steek houdt, omdat:

1°) art. 1239 B.W. zelf als beginsel huldigt, dat de betaling moet gedaan worden aan de schuldeiser of iemand die van hem daartoe macht heeft, of die door de rechter of door de wet gemachtigd is om voor hem te ontvangen; dat bijgevolg verweerster zou moeten bewijzen dat architect B. macht had om te ontvangen;

2°) een architect opdracht ontvangt, niet van de aannemer, doch wel van de eigenaar; dat onze rechtsleer en rechtspraak eensgezind aannemen, dat de overeenkomst tussen aanbesteden en architect geen lastgeving is, doch slechts een verhuring van werk (De Page t. V. n° 362, T. IV, n° 849; Delvaux, Traité Juridique des Bâtimeurs t. II, n° 448); dat slechts zeer uitzonderlijk kan voorkomen dat de architect een speciale last ontvangt van de bouwheggenaar voor zaken, die buiten zijn gewone werkzaamheden vallen, doch in dit geval, gezien het burgerlijk karakter dezer overeenkomst, alleszins het ondubbelzinnig bewijs hiervan uit een geschreven opdracht moet blijken, gezien de uitzonderlijke aard van deze opdracht (art. 1985 B.W., Delvaux ibid, n° 450, 472); dat bijgevolg, zo de architect bij uitzondering als lasthebber kan aangezien worden, hij bij uitzondering de lasthebber is van de aanbesteden, met wie hij contractueel verbonden is, doch zeker niet van de aannemer, met wie hij niet contractueel verbonden is;

Dat bijgevolg, indien verweerster opdracht aan haar architect gaf deze bedragen aan de aannemer uit te betalen en de architect zekere sommen bedrieglijk heeft achtergehouden, de aannemer hiervan niet het slachtoffer mag zijn en aanlegger zelf haar rechten moet doen gelden tegenover haar lasthebber;

Dat ten overvloede dient te worden aangestipt dat architect B. niet door aanlegger belast werd met alle betalingen, daar verweerster ook zelf onderaannemers van aanlegger uitbetaalde en bovendien ook opdracht gaf aan « Krediet voor Eigen Woonst » een som van 55.000 fr. aan aanlegger te betalen, welke betaling geschiedde;

Dat het bovendien onzinnig is te beweren dat aanlegger voordeel zou getrokken hebben uit de betaling, welke verweerster aan haar architect deed, daar deze architect een vordering op aanlegger zou hebben van 35.000 fr. en betaling dezer schuld niet meer van aanlegger zou vorderen;

Overwegende dat aanlegger op 19.12.1949 klacht tegen architect B. indiende wegens schriftvervalsing en misbruik van vertrouwen en B. door de Boet-

straffelijke Rechtbank te Antwerpen in dato van 16 Februari 1951 veroordeeld werd tot een gevangenisstraf van 6 maanden; dat B. op bouwwerken 38.000 fr. van aanlegger heeft afgetrosgeld; dat voornoemde bouwmeester B. niets te vorderen heeft van aanlegger en trouwens zorgvuldig nagelaten heeft enige procedure tegen aanlegger in te stellen; dat het dus zeker ongepast voorkomt te beweren, dat aanlegger voordeel zou gehaald hebben uit de betaling, welke verweerster aan B. heeft gedaan, daar integendeel B. minstens nog 38.000 fr. aan aanlegger moet betalen, welke hij bedrieglijk heeft achtergehouden op andere bouwwerken;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gehoord in openbare zitting van 20 Juni 1951 het eensluidend advies van de Heer Goemaëre, Substituut-Procureur des Konings, in de Nederlandse taal uitgebracht;

Rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende;

Verleent akte aan aanlegger, dat hij zijn eis vermindert tot 16.651,95 fr. met de gerechtelijke intresten over 46.651,95 fr. vanaf 4 Juli 1949 tot 24 September 1949, en de gerechtelijke intresten over 16.651,95 fr. vanaf 24 December 1949; dit alles verhoogd met de kosten van het geding, daaronder begrepen de kosten van het deskundig verslag;

Verklaart de hoofdeis ontvankelijk en gegrond; veroordeelt dienvolgens verweerster om aan aanlegger te betalen de som van 16.651,95 fr., met de gerechtelijke intresten over 46.651,95 fr., van af 4 Juli 1949 tot 24 December 1949, en op 16.651,95 fr., vanaf 24 December 1949 tot op de dag der eindelijke betaling;

Verklaart de wedereis ontvankelijk, doch ongegrond en wijst die dienvolgens af;

Veroordeelt verweerster bovendien tot de kosten van het geding, daaronder begrepen de kosten van het deskundig onderzoek;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-teenstaande hoger beroep en zonder borgstelling.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE LEUVEN

3e Kamer. — 28 Juni 1951.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Rubbrecht.

O. M. : M. Convents.

Advocaat : Mr. Hoschet.

Strafrecht. — Toeëlgening van gekochte doch niet betaalde koopwaren. — Niet strafbaar.

Koop en inontvangstneming van vleeswaren in een warenhuis zonder aan de kas te betalen. Dit feit valt onder geen enkele wettelijke strafbepaling doch levert alleen wanbetaling op in civielrechtelijke zin.

O. M. t/ Gilbert en Vrancken.

Verdacht van te Leuven, zelfde kanton, op 26 Augustus 1951 : beiden hetzij door het misdrijf uitgevoerd of aan de uitvoering ervan rechtstreeks medegewerkt te hebben, hetzij door welke daad ook tot de uitvoering zodanige hulp verleend te hebben dat zonder hun bijstand het wanbedrijf niet kon gepleegd worden, ten nadele van de Warenhuizen « Priba », vleeswaren voor een waarde van 236,50 fr. welke zij gevonden of waarvan zij bij toeval het bezit

gekregen hadden, bedrieglijk te hebben verborgen of aan derden afgegeven;

Overwegende dat een verkooptster van het Warenhuis Priba aan eerste verdachte op haar bestelling een hoeveelheid vleeswaren heeft afgegeven;

dat volgens het aldaar toegepast verkoopsysteem eerste verdachte daarna naar de kas diende te gaan om de op de verpakking aangeduide prijs te betalen, doch de aangekochte waren aan haar man, tweede verdachte, heeft overhandigd; dat beide verdachten ten slotte de winkel hebben verlaten zonder zich naar de kas te begeben;

Overwegende dat de vraag of verdachten hierbij al dan niet met bedrieglijk opzet hebben gehandeld in het midden mag worden gelaten, daar ter zake niet aangenomen kan worden, dat verdachten de zaak gevonden of bij toeval in hun bezit hebben gekregen; dat dit element onverenigbaar is met het bewust en vrijwillig afgeven van de gekochte zaak door de verkoper aan de koper;

Overwegende dat een verkoper wel is waar nooit een zaak zal leveren, wanneer hij meent dat de koper hem opzettelijk of zelfs uit nalatigheid niet zal betalen, zodat ter zake de winkelfrouw zich alleszins over de bedoelingen en latere handelingen van de eerste verdachte heeft vergist; dat een dergelijke vergissing echter niet onder het begrip « toeval », opgenomen in artikel 508 van het Wetboek van Strafrecht, kan worden gebracht zonder iedere niet-betaling van de koopprijs in een misdrijf te doen ontaarden; dat verdachten derhalve alleen kunnen worden beschouwd als lieden, die zich aan een burgerlijke verbintenis tot betalen hebben onttrokken;

Overwegende dat geen enkel element toelaat de artikelen 461, 463, 491 noch 505 van het wetboek van Strafrecht op de telastgelegde feiten toe te passen;

Om deze redenen :

Ontslaat de Rechtbank de twee verdachten van de vervolging en stelt al de kosten ten laste van de Staat.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 14 Juni 1951.

Voorzitter : M. De Smet.

Rechters : MM. Loicq en Ackerman.

Referendaris : M. Cloquet.

Verzekering. — Betekenis van beding in de polis. — Te goeder of te kwader trouw door verzekerde gedane verklaringen.

Polisbeding : « De overeenkomst is onbetwistbaar zodra zij door betaling der eerste premie bestaan en werking verkregen heeft. »

Volgens de heersende mening wordt dit beding opgevat als een afstand van een eventuele vordering tot nietigverklaring van de verzekeringsovereenkomst wegens dwaling, zoals die vordering voorzien is bij artikel 9 van de wet op de verzekeringen, met dien verstande echter, dat die afstand slechts werkt bij « error bona fide », doch niet bij opzettelijke verzwijgingen of onjuiste verklaringen.

Die onderscheiding tussen te goeder trouw en te kwader trouw gedane verklaringen miskent het doel van het beding, nl. de verzekerde gerust te stellen, dat na zijn overlijden niet getwist zal worden over zijn goede of kwade trouw. Diezelfde onderscheiding houdt bovendien geen rekening met het feit, dat de

mening van de verzekeraar omtrent de omvang van het risico door de onjuiste verklaringen niet op verschillende wijze wordt beïnvloed naargelang zij te goeder of te kwader trouw zijn.

Bedoeld beding kan evenmin worden opgevat als een verkorting van de verjaring der vordering tot nietigverklaring van de verzekeringsovereenkomst. Een dergelijke verkorting zou immers op een afschaffing van de verjaringstermijn kunnen neerkomen.

Ook een verkorte verjaring zou eerst beginnen te lopen vanaf het ontdekken van de dwaling of van het bedrog; de verzekerde zou dan steeds in de onzekerheid gelaten worden omtrent de geldigheid van de verzekering, terwijl bedoeld beding juist het tegenovergestelde doel beoogt.

In werkelijkheid betekent het beding eenvoudig, dat de verzekeraar zijn beoordeling van het risico niet doet steunen op de verklaringen van de verzekerde, doch, hetzij op de resultaten van een eventuele controle dezer verklaringen, hetzij op uit geheel andere bronnen verkregen inlichtingen.

Genbrugge Marie, Wwe Lippens t/ N.V. L'Union.

Overwegende dat de vordering strekt tot betaling van 100.000 frank als bedrag van de vergoeding, welke verweerster als verzekeraar zich verbonden heeft aan eiseres te betalen bij het overlijden van haar echtgenoot, de heer Gérard Lippens;

Overwegende dat verweerster meent niet tot uitkering verplicht te zijn, bewerende dat het verzekeringscontract nietig is wegens valse verklaringen en wegen verzwijgingen, waaraan wijlen Gérard Lippens zich schuldig zou hebben gemaakt in zijn antwoorden op de hem in het voorstel der verzekering gestelde vragen;

Overwegende dat de Rechtbank bij vonnis van 2 November 1950 verweerster toegelaten heeft eiseres te verhoren op feiten en vraagpunten;

dat bewust verhoor op 28 November 1951 is geschied;

Overwegende dat de vraag of voormeld verhoor al dan niet het bewijs heeft geleverd van de beweerdte valsheid van de door Gérard Lippens afgelegde verklaringen, thans zonder belang voorkomt;

Overwegende inderdaad, dat eiseres sedert het verhoor mededeling heeft bekomen van de juiste bewoordingen van het contract, waarvan haar exemplaar zoek was geraakt;

dat zij ten gevolge van die mededeling gewag maakt van artikel 1, tweede paragraaf, van de algemene voorwaarden van de polis; dat deze paragraaf luidt: «De overeenkomst is onbetwistbaar, zodra zij door » betaling der eerste premie bestaan en werking gekregen heeft ».

I. — Overwegende dat voormelde clause doorgaans geïnterpreteerd wordt als een afstand van een gebeurlijke vordering tot nietigverklaring van het contract wegens dwaling, zoals die vordering voorzien is bij artikel 9 van de wet op de verzekeringen (zie de auteurs vermeld in H.R.B., Brussel, 10 Januari 1949, R.G.A.R. 1951, 4748);

dat de onbetwistbaarheid luidens voorgaande interpretatie nochtans alleen bedoelde afstand ten gevolge kan hebben wat betreft de « error bona fide », doch geenszins wat betreft de opzettelijke verzwijgingen en valse verklaringen;

Overwegende dat dit onderscheid tussen de onjuiste verklaringen, naargelang dat zij te goeder of te slechter trouw werden gedaan, het doel miskent van

de clause, waarbij de verzekeraar juist beoogt zijn cliënten gerust te stellen, wanneer zij vrezen dat er na hun overlijden getwist zou worden nopens het al dan niet opzettelijk karakter van gebeurlijke vergissingen of verzwijgingen; dat hetzelfde onderscheid bovendien geen rekening houdt met het feit dat de opinie van de verzekeraar nopens het risico niet door de onjuiste verklaringen op een verschillende wijze wordt beïnvloed naargelang die verklaringen te goeder trouw of met list werden gedaan.

II. — Overwegende dat de clause van onbetwistbaarheid evenmin te verstaan is als een conventionele verkorting van de termijn van verjaring der vordering tot nietigverklaring van het contract (cfr. het reeds geciteerde vonnis); dat volgens deze tweede opvatting de vroegtijdige conventionele verjaring de vordering tot nietigverklaring zou teniet doen, onverschillig of de nietigheid steunt op vergissingen te goeder trouw of op listige onjuistheden of verzwijgingen;

dat dit tweede systeem zelfs de slechte trouw dekt;

dat het aan de conventionele verkorting van de verjaring geen perken stelt, zodat de verkorting feitelijk een afschaffing van elke termijn van verjaring zou kunnen worden, wat telkens het geval zou zijn bij onmiddellijke onbetwistbaarheid, zoals in onderhavig geding;

dat zulke interpretatie er derhalve op neerkomt de geldigheid aan te nemen van een overeenkomst, waarbij de verzekeraar zich totaal aan de gebeurlijke kwade trouw van de verzekeringnemer overlevert;

Overwegende bovendien, dat, zelfs verkort, de verjaring van de op dwaling of bedrog steunende vordering slechts begint te lopen vanaf het ontdekken van bewuste dwaling of bedrog, dit wil zeggen vanaf een te voren niet bekend ogenblik;

dat de onbetwistbaarheid, steunend op een verkorting van de verjaring, derhalve de verzekerde steeds in de onzekerheid zou laten nopens de geldigheid van de assurantie, waar nochtans de clause juist het tegenovergestelde doel beoogt.

III. — Overwegende dat de clause in werkelijkheid eenvoudig betekent, dat de verzekeraar zijn beoordeling van het risico niet doet steunen op de verklaringen van de verzekerde, doch hetzij op de resultaten van een gebeurlijke controle van bewuste verklaringen — al ware gezegde resultaten eventueel negatief — hetzij op inlichtingen, welke de verzekeraar uit heel andere bronnen zou bekomen hebben;

Overwegende dat deze laatste opvatting met het doel van de clause strookt, alsook met de techniek van de assurantie in zake levensverzekeringen voor een gering bedrag, waarbij de verzekeraar geen noemenswaardige selectie van de risico's beoogt en zijn berekeningen practisch uitsluitend op het groot aantal der gevallen doet steunen;

Overwegende dat men zich wellicht zal afvragen — in de derde interpretatie zoals overigens in de tweede — waarom, zo de onbetwistbaarheid bijna elk belang aan de verklaringen van de verzekerde ontnemt, de polis nochtans stipuleert dat bedoelde verklaringen tot grondslag van de overeenkomst dienen;

Overwegende dat die herinnering aan het principe, waarop de clause van de onbetwistbaarheid juist uitzondering maakt, als een gebruikelijk beding schijnt te moeten uitgelegd worden of als bedoelende, dat de algemene principes van nietigheid in zake verzekering desgevallend van toepassing blijven tussen de ondertekening van het contract en het ontstaan van de onbetwistbaarheid, wanneer tussen beide een tijdsruimte verloopt;

Overwegende dat de vordering aldus gegrond voor-

komt wat betreft de hoofdsom en de gerechtelijke interessen;

dat eiseres «wettelijke» intresten vordert, doch niet bewijst op welke grond zij op dergelijke intresten recht zou hebben;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Verklaart de vordering ontvankelijk en rechtdoende ten gronde, verwijst verweerster om aan eiseres te betalen de som van 100.000 frank met de gerechtelijke interessen en de kosten van het geding, daaronder begrepen die van het verhoor op feiten en vraagpunten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

2e Kamer. — 20 Maart 1951.

Alleensprekende rechter : M. Blondeel.

Referendaris : M. Kesteloot.

Advocaten : Mrs Claes, Scoriels en Vander Meersch.

Faillissement. — Machtiging van de curator tot onderhandse verkoop van tot de failliete boedel behorende roerende goederen vóór de akkoordverklaring. — Vereisten voor deze rechterlijke machtiging. — Het beding van eigendomsvoorbehoud bij verkoop van roerende zaken werkt niet tegenover de overige schuldeisers van de koper, noch tegen de curator in diens faillissement. — Bij samenloop met andere schuldeisers van de koper mist de verkoper het recht op ontbinding en dienvolgens tot opvordering van het verkochte goed. — Een dergelijke samenloop doet zich voor bij het indienen door de koper van een verzoek tot het bekomen van een gerechtelijk akkoord.

De curator mag onmiddellijk voor de akkoord-vergadering met machtiging van de rechter-commissaris overgaan tot verkoping van roerende goederen, die onderhevig zijn aan spoedig bederf of aan dreigende waardevermindering.

Voor de verkoop van andere roerende voorwerpen heeft de curator de voorafgaande machtiging nodig van de rechtbank, die op het verslag van de rechter-commissaris, de gefailleerde gehoord of behoorlijk opgeroepen, bepaalt op welke wijze en onder welke voorwaarden de verkoop zal geschieden (artikel 447 W. v. K.).

Bedoelde machtiging kan door de rechtbank verleend worden, b.v. omdat zeer gunstige verkoopvoorwaarden zich voordoen of omdat het bewaren der roerende goederen aanzienlijke kosten ten laste van de failliete boedel zou veroorzaken.

Een curator mag echter de betaling van de koop-prijs in termijnen niet toestaan, tenzij voor de betaling voldoende zekerheid gesteld is.

Het in artikel 20, 5° van de Hypotheekwet van 16 December 1851 bedoelde voorrecht is slechts bestaanbaar op machines en toestellen, bestemd voor het gebruik in industriële ondernemingen.

Het eigendomsvoorbehoud bij verkoop van roerende zaken heeft geen werking tegenover derden; te hunnen opzichte is de koper eigenaar van de gekochte waar, daar hij deze in zijn bezit heeft. De schuldeisers van de koper zijn derhalve gerechtigd de aldus door hem gekochte goederen te beschouwen als deel uitmakend van hun gemeenschappelijk pand.

Van dit rechtsprincipe bestaan slechts twee af-

wijkingen, nl. het bij artikel 20, 5° van de hypotheekwet bepaalde voorrecht en opvorderingsrecht.

Buiten de aldus beperkte rechten van opvordering en voorrecht heeft verkoper, die in samenloop komt met andere schuldeisers, geen recht tot ontbinding van de koopovereenkomst en dienvolgens tot opvordering van het verkochte goed.

De verkoper komt in samenloop met de overige schuldeisers van de koper, niet alleen wanneer deze in staat van faillissement wordt verklaard of wanneer het verkochte voorwerp door derden in beslag genomen wordt, maar ook wanneer de koper een verzoekschrift tot het bekomen van een gerechtelijk akkoord indient. Door die indiening vervalt dus het ontbindingsrecht van de verkoper, alsmede zijn daaruit volgend opvorderingsrecht van het verkochte.

Mr Claes q.q. t/ Coppens, P.V.B.A. Trefeleries
Leon Bekaert,

P.V.B.A. Wilzo en Ostyn; en Ostyn t/ Coppens.

Aangezien de eerste vordering strekt te horen zeggen voor recht, dat het aan aanlegger in zijn hoedanigheid van curator toegelaten wordt zekere voorwerpen, tot het faillissement Coppens Marcel behorende, te verkopen aan de heren Catrysse Georges en Debrock Sylvain, zoals voorzien in een voorlopige overeenkomst van 20 Februari 1950;

Aangezien de curator onmiddellijk vóór de concordataire vergadering tot de verkoping mag overgaan van de roerende voorwerpen onderhevig aan bederf (hetgeen de staat der zaak betreft) of aan dreigende waardevermindering (hetgeen de verkoopwaarde der zaak betreft); dat de curator daartoe slechts door de rechter-commissaris moet gemachtigd worden;

Aangezien voor de verkoping van de andere roerende voorwerpen de curator de voorafgaande machtiging van de rechtbank moet bekomen; dat deze machtiging door de bevoegd rechtbank kan verleend worden, bij voorbeeld, omdat zeer gunstige verkoopwaarden zich voordoen of ook omdat het behoud der roerende goederen aanzienlijke kosten aan de failliete boedel zou veroorzaken;

Dat voor dergelijk geval de rechtbank de wijze en voorwaarden van de verkoop bepaalt op het verslag van de rechter-commissaris en na de gefailleerde te hebben gehoord, ten ware hij, na behoorlijke oproeping, niet mocht verschenen zijn (Frédéricq, Droit Comm. B., T. VII, n° 208; Handelsr. Oostende, 26 Oct. 1950, Rev. des Faill., 17° blz. 23);

Aangezien, wat het aan gefailleerde toebehorende bedrijfsmateriaal betreft, aanlegger q.q. met reden opmerkt, dat de openbare verkoping ervan ongunstig zou zijn; dat hij bewijst zorgvuldig zeer talrijke pogingen te hebben aangewend om bij onderhandse verkoop de hoogste prijs te bekomen en eindelijk er in geslaagd te zijn met twee kopers een voorwaardelijke koopovereenkomst tegen een gunstige prijs te sluiten; dat, gezien het nakend zomerseizoen, deze verkoop onmiddellijk moet kunnen bekrachtigd worden; dat anderzijds, moest deze verkoop niet bekrachtigd worden, de failliete boedel gevaar loopt een som van 452.000 frank te moeten betalen aan verdere huur voor de gebouwen, waarin het bedrijfsmateriaal zich bevindt;

Aangezien de vordering van de curator bijgevolg gegrond voorkomt.

Dat trouwens tweede, derde en vierde verweersters de door de curator aangehaalde redenen en omstandigheden niet betwisten; dat eerste verweerder gefailleerde, niet verschenen zijnde, geen opmerkingen heeft gemaakt;

Aangezien nochtans de voorlopige verkoopovereenkomst, op grond waarvan aanlegger q.q. verzoekt definitief te mogen verkopen, aan de kopers toelaat de bedongen prijs in termijnen te betalen; dat een curator niet, zoals een gewone verkoper, ten opzichte van de boedel het gevaar mag lopen een verkoopprijs geheel of ten dele niet te innen; dat ofwel de koopprijs onmiddellijk betaalbaar moet zijn ofwel de uitgestelde betaling zodanig gewaarborgd moet zijn dat zij volkomen zeker is;

Aangezien aanlegger q.q. wel is waar in de overeenkomst bedongen heeft dat derde personen, die goed zijn, zich hoofdelijk borgstellen; dat deze personen echter intussen hun onroerende goederen kunnen verkopen of zodanig bezwaren, dat zij zelf insolvent worden;

Dat aanlegger q.q. ook bedongen heeft dat de verkochte goederen het pand blijven van de verkoper tot de volledige afbetaling van de koopprijs en dat de nodige akte hiertoe door de kopers zal ondertekend worden en op hun kosten ingeschreven in het daartoe bestemde register ter griffie van deze Rechtbank; dat echter deze inschrijving slechts mogelijk is voor een gedeelte der te verkopen voorwerpen: de machines en toestellen, bestemd tot de exploitatie van een nijverheidsinrichting;

Aangezien bijgevolg de door aanlegger q.q. gevorderde machtiging onder zekere hierna te bepalen voorwaarden moet gegeven worden;

Aangezien tweede en derde verweersters bij exploiten van deurwaarder G. Wyffels in dato 19 Februari 1951 aan aanlegger q.q. hebben doen betekenen, dat zij zich tegen de door aanlegger q.q. voorgenomen verkoop verzetten; beweerde tweede verweerster eigenares te zijn van 1200 matrassen, in het te verkopen materiaal begrepen; beweerde derde verweerster eigenares te zijn van 1150 bedden en 2300 rugleuningen, in dezelfde verkoop begrepen; dat zij om deze redenen besluiten te horen zeggen dat er geen aanleiding is om de curator toe te laten tot de verkoop over te gaan;

Aangezien tweede en derde verweersters daarbij beweren elk afzonderlijk de gefailleerde te hebben doen dagvaarden, de tweede bij exploit van 6 November 1950 voor de Rechtbank van Koophandel te Brussel, de derde bij exploit van 9 November 1950 voor de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, beiden tot opeising van voormelde roerende voorwerpen, waarvan zij beweren eigenaar te zijn;

Aangezien deze vorderingen aan aanlegger q.q. niet kunnen worden tegengeworpen, daar zij tot heden niet gedaagvaard is tot overneming van deze vorderingen namens de failliete boedel; dat, bij gebrek aan dergelijke dagvaarding en dienvolgens aan eenheid van partijen in de vorderingen, hangende voor voormelde Rechtbanken van Koophandel te Brussel en te Antwerpen en in die, waarop hierbij door deze rechtbank gewezen wordt, geen verwijzing wegens ahangigheid van geding kan bevolen worden; dat tweede en derde verweersters trouwens niet uitdrukkelijk de verwijzing verzoeken (Rép. Prat. Droit Belge, Exceptions et Fins de Non-Recevoir, n^{rs} 86 en 149);

Aangezien deze Rechtbank dan ook bevoegd is om over de door tweede en derde verweersters gedane opwerpingen ten gronde te wijzen;

Aangezien vierde verweerster, evenals tweede en derde verweerster, beweert dat een deel der voorwerpen, die aanlegger q.q. voornemens is te verkopen, zoals beddelakens, kussenslopen, handdoeken en dekens, haar eigendom is; dat zij bij exploit van 7 November 1950 de gefailleerde voor deze Rechtbank

heeft doen dagvaarden ten einde deze voorwerpen te horen opeisen;

Aangezien aanlegger q.q. deze vordering heeft overgenomen als verweerster namens de failliete boedel; dat, zoals hoger verklaard, deze vordering verknocht is met deze tegen vierde verweerster door aanlegger q.q. ingestelde;

Aangezien de opwerpingen ten gronde van de drie laatste verweersters in de eerst zaak en van aanlegster in de tweede zaak, in rechte gelijk zijn;

Dat tweede verweerster beweert dat zij volgens twee verkoopcontracten van 24 Mei en 13 Juli 1949 twee hoeveelheden matrassen aan de gefailleerde verkocht heeft met beding dat, in afwijking van artikel 1583 van het Burgerlijk Wetboek de eigendom van de verkochte waar door de koper slechts verworven wordt door de betaling van alle op termijn betaalbare afkortingen op de prijs, de laatste inbegrepen; dat bij gebrek aan betaling van een der bepaalde afkortingen op de vervalldag, de verkoper het recht heeft de verkochte waar terug te nemen;

Dat derde verweerster beweert dat volgens de door de gefailleerde op 2 Juni 1949 ondertekende overeenkomst, deze laatste verklaard heeft slechts eigenaar te worden van de verkochte waar na betaling van de prijs, en dat bij gebrek aan betaling van een der afkortingen op de prijs, de verkoper het recht heeft de overeenkomst te ontbinden en de verkochte waar terug te nemen;

Dat vierde verweerster, tevens aanlegster in de tweede zaak, beweert dat zij bij schrijven van 25 Juni 1949 aan de gefailleerde bedongen heeft, dat de waren door haar onder voorbehoud verkocht worden en de eigendom van de verkoper blijven tot volledige afbetaling van de prijs;

Aangezien de verkoop met voorbehoud van eigendom een werkelijke eenvoudige verkoop is, waarvan slechts de betaling van de prijs en de overdracht van eigendom op termijn bedongen wordt; dat ten opzichte van derden echter, de koper onder dergelijk beding eigenaar is van de gekochte waar, vermits hij deze in zijn bezit krijgt; dat bijgevolg de schuldeisers van de koper het recht hebben deze aldus door hem gekochte waar te beschouwen als deel uitmakende van hun gemene pand;

Aangezien van dit rechtsprincipe slechts twee afwijkingen toegelaten zijn, bepaald bij artikel 20, 5° der Hypothecaire Wet, zijnde het bij deze wetsbepaling bepaalde voorrecht en opvorderingsrecht; dat echter geen van beide dezer rechten door verweersters ingeroepen wordt bij gebrek aan vervulling der bij voormeld artikel 20, 5° gestelde voorwaarden;

Aangezien, buiten de aldus beperkte rechten van opvordering of voorrecht, de verkoper, die in samenloop komt met andere schuldeisers, geen recht heeft tot ontbinding van de verkoopovereenkomst en dienvolgens tot opvordering van de verkochte waar;

Aangezien de verkoper in samenloop komt met de schuldeisers van de koper, niet alleen wanneer deze laatste in staat van faillissement wordt verklaard, of wanneer het verkochte voorwerp op verzoek van derden in beslag genomen wordt, maar ook wanneer de koper een verzoekschrift tot het bekomen van een gerechtelijk concordat indient;

Dat van af de datum dat een verzoekschrift tot het bekomen van een gerechtelijk concordat door de koper ingediend wordt de samenloop ontstaat en dienvolgens het ontbindingsrecht van de verkoper beslist vervalt (Frédéricq, Droit Com. Belge, T. III, n° 31, en T. VIII, n°s 484 en 752);

Aangezien de gefailleerde de 31e Januari 1950 een verzoekschrift tot het bekomen van een gerechtelijk

concordaat bij deze rechtbank indiende, dat op deze datum geen der drie laatste verweersters hun recht van ontbinding van de door hen respectievelijk afgesloten verkoopsovereenkomsten ingeroepen had, en dienvolgens van af diezelfde datum dit recht van ontbinding zowel als het recht van opvordering der verkochte waar beslist vervallen waren;

Aangezien aldus gebleken is dat de door de tweede en derde verweersters gedane opwerpingen, alsmede de vordering van vierde verweerster, aanlegster in de tweede zaak, niet gegrond zijn;

Aangezien vierde verweerster in ondergeschikte orde vraagt als schuldeiseres in het gewoon passief van het faillissement opgenomen te worden voor een bedrag van 244.314,90 frank, haar verschuldigd saldo van de verkoopprijs; dat zij haar schuldvordering onder eed bvestigt;

Aangezien de curator deze schuldvordering aanvaardt tot beloop der som van 243.314,90 frank; dat vierde verweerster niet bewijst dat haar meer verschuldigd blijft;

NOOT: Wat betreft de werking van het eigendomsvoorbehoud tegenover derden, is bovenstaand vonnis in overeenstemming met de vaste rechtspraak van het Hof van Verbrekking.

Zie o.a. het Cassatie-arrest van 23 Mei 1946, R.W. 1946-'47, 935, en het artikel van Van Lathem, Het Afbetalingscontract en het Eigendomsvoorbehoud, R. W. 1946-'47, 1025, waarin de juistheid van de mening van onze Cassatie-rechter wordt betwist; Frédéricq, Traité du droit commercial belge, t. III, p. 66 v.v.; Henri Boonen, De Rechtsschijn, R. W. 1950-'51, 299-300.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 11 Juli 1951.

Voorzitter: M. Van de Steen.

Rechters: MM. Van Dessel en Blondé.

dd. Referendaris: M. J. Dauwe.

Advocaten: Mrs Lebacq, loco Schöller en H. Deckers.

Koop en verkoop. — Optierecht aan commissionair gegeven tot verkoop van binnenschip. — Begrip optierecht. — Ontbreken van termijnbepaling. — Gebruiken te Antwerpen. — Niettoepasselijkheid van artikel 1178 B.W. — Vrijheid van de eigenaar om zelf te verkopen. Toepasselijkheid van de artikelen 2003 en 2004 B.W. op het commissiecontract krachtens titel VII, artikel 13 W.v.Kh. — Herroepelijkheid van bezoldigde lastgeving. — Geen recht van commissionair op schadevergoeding.

De optie is een verbintenis, waardoor een partij aanvaardt gedurende een bepaalde tijd de vrijheid van haar wilsbeschikking te verliezen en passief het antwoord van de tegenpartij af te wachten tot op de gestelde termijn.

Bij gebrek aan schriftelijke bepaling van een termijn is er in casu geen optierecht, daar in het binnenscheepvaartmilieu te Antwerpen geen gebruik omtrent de optie zonder termijnbepaling bestaat. De bepaling van art. 1178 B. W. is niet van toepassing.

De eigenaar van het schip heeft de vrijheid behouden om dit zelf te verkopen. Krachtens art. 13 van

titel VII van het W. v. K. zijn de artikelen 2003 en 2004 B. W. op het commissiecontract van toepassing. De lastgever mag steeds de lastgeving herroepen zonder enige uitleg en zonder voorafgaande opzegging. De commissionair heeft derhalve geen enkele aanspraak op schadevergoeding.

S. E. Pyl t/ De Spiegeleire L.

Gezien de inleidende dagvaarding dd. 6 Februari 1951, strekkende tot veroordeling van verweerder om aan aanlegger te betalen fr. 28.000 wegens commissieloon met inbegrip der schadevergoeding wegens verbrekking der op 11 Augustus 1950 tot stand gekomen overeenkomst, met de verwijl- en de gerechtelijke interesten en de kosten;

Aangezien tot staving van zijn eis aanlegger een schriftelijke verklaring inbrengt, door verweerder op 11 Augustus 1950 ondertekend, waarbij deze laatste aan aanlegger een optie voor de verkoop van zijn Rijnkast met een commissieloon van 2 % op de verkoopprijs toekende;

Aangezien de optie een verbintenis is, waardoor een partij aanvaardt gedurende een bepaalde tijd de vrijheid van haar wilsbeschikking te verliezen en dus passief het antwoord van de tegenpartij af te wachten tot op de gestelde termijn;

Aangezien algemeen in de praktijk aangenomen wordt, dat deze voorwaarden scherp dienen te worden uitgelegd en in het bijzonder dat het lichten van de optie streng binnen de gestelde termijn dient te geschieden, hetgeen bijzonder blijkt uit het feit dat dikwijls deze tijd niet slechts naar de datum, maar zelfs naar het uur bepaald wordt (Burg. rechtbank Antwerpen 29 Januari 1941, P. A. 1941, 144);

Aangezien verweerder zich beroept op plaatselijke gebruiken omtrent de optieduur en dienaangaande, afgezien van een schrijven van een alhier onbekende Gentse makelaar, een attest inbrengt van een Antwerpse firma.

Dat dit attest nu juist, zoals het trouwens te Antwerpen in het binnenscheepvaartmilieu steeds gebeurt, duidelijk aanstipt dat de optie met recht van verkoop uitdrukkelijk de termijn van 2 à 4 weken voorziet, en dat het dubbel der optie steeds door de makelaar wordt ondertekend;

Aangezien in het Antwerps binnenscheepvaartmilieu noch geijkte, noch vigerende, noch zich vormende gebruiken voorhanden zijn betreffende een termijnloos verleende optie;

dat in bedoeld milieu steeds voor iedere optie met recht van verkoop een welomschreven aanvang- en einddatum schriftelijk worden bepaald;

Aangezien waar, zoals in casu, noch datum noch uur werden bepaald, een der grondbestanddelen der optie ontbreekt; dat ook door aanlegger geen dubbel der optie werd opgemaakt;

dat aanlegger ten onrechte de bepaling van art. 1178 B.W. inroept, daar deze stelling — gelet op het beginsel der naar de tijd beperkte wilsbeschikking — neerkomt op het onherroepelijk en eeuwig bevroren van verweerders' vrijheid, hetgeen indruist tegen het begrip zelf der optie;

dat overigens verweerder, wat er ook van zij, onderhavige verbintenis niet heeft aangegaan om passief aanleggers tijdingen, en naar diens goeddunken, af te wachten;

Aangezien uit de gevoerde briefwisseling blijkt dat aanlegger in bestendige betrekking is gebleven met verweerder — aldus aanleggers brief dd. 15 September 1950;

dat deze opdracht de mogelijkheid voor verweerder niet uitsloot het schip zelf te verkopen, vermits aanlegger volmondig schrijft: «ik heb hieromtrent met U gesproken, den 13 September l.l. doch U hebt mij gezegd dat... het schip nog niet verkocht was»;

dat deze bewoordingen dus duidelijk de wil der partijen tot uiting brengen en verweerder zijnerzijds de vrijheid behield een koper aan te spreken buiten het optreden van aanlegger;

Aangezien, waar verweerder aan aanlegger een bepaald commissieloon toekende, zo aanlegger de hem toevertrouwde opdracht verwezenlijkte, het opmerkelijk is vast te stellen, dat partijen verbonden waren door een commissieovereenkomst, op dewelke van toepassing zijn de bepalingen van de artikelen 12 en 13 wetboek van Kph. (tit. VII);

Aangezien krachtens art. 13 W. Kph. de bepalingen van de artikelen 2003 en 2004 B. nopens de lastgeving op onderhavig commissiecontract bij gebreke aan bedongen afwijkende clausule, in acht dienen te worden genomen;

dat derhalve verweerder, gelet op de bezoldigde lastgeving, deze willekeurig mocht herroepen (Baudry-Lacantinerie, T. XXI, 812; Laurent, T. 28, n° 97: quand bon lui semble; Liège 9.6.1906, P.P. 1906, 400, n° 605) en zonder enige uitleg te moeten verstrekken, dus zonder vooropzegging (Kph. Antwerpen 28 Mei 1920, P.A. 1921, 140; id. (1e K.) 14 April 1928 i.z. Kieken t/ Van der Slien);

Aangezien, waar verweerder als lastgever tot geen rechtvaardiging jegens aanlegger gehouden is en, gelet op de ad nutum herroepbaar bezoldigde lastgeving, de gegeven opdracht verbrak, aanlegger niet gerechtigd is enige aanspraak te doen gelden op schadevergoeding (Kph. Antwerpen (3e K.) 18 Maart 1932 i.z. Sobelkat t/ Sépulcre);

Om deze redenen:

De rechtbank, rechtdoende op tegenspraak, alle verdere of strijdige besluiten verwerpend, verklaart de eis ontvankelijk, doch ongegrond, wijst dienvolgens aanleggers vordering af met zijn veroordeling in de kosten des geding.

VERDEGERECHT TE ST GILLIS-BRUSSEL

4 October 1951.

Rechter: M. Moerens.
Advocaat: Mr E. van Cauter.

1. Verzekering. — Beding in de polis, dat de verzekering vervalt ingevolge van erkenning van verantwoordelijkheid door de verzekerde. — Beperkte werking van het beding.

2. Burgerlijke rechtsvordering. — Indien een wettelijke grondslag voor de schatting daarvan bestaat blijft een schatting van partijen zonder gevolg.

1. Beding in verzekeringspolis in zake aansprakelijkheid tegenover derden, dat de verzekering vervalt, indien de verzekerde zijn verantwoordelijkheid erkend heeft.

Dergelijke bedingen mogen alleen ten doel hebben de verzekeraar te beschermen tegen ongeoorloofde of ongerechtvaardigde bekentenissen van de verzekerde; buiten die gevallen primeert de waarheid. De verzekering vervalt dus niet bij eenvoudige erkenning door de verzekerde van de materialiteit der

feiten, terwijl die erkenning geen nadeel heeft toegebracht aan de rechten van de verzekeraar.

2. Wanneer een wettelijke grondslag voor de schatting van de ingestelde vordering bestaat, heeft de schatting door partijen geen gevolg.

D'Hondt t/ N.V. Belgische Leeuw.

Aangezien de eis er toe strekt betaling van verweerster te bekomen van een bedrag van 1.721,75 frank wegens ten laste van aanlegger gekomen schadevergoeding en gerechtskosten;

I. — Grond:

Aangezien verweerster om aan haar verzekeringsverplichtingen te ontsnappen, op artikel 18 van de verzekeringspolis steunt en het verval der polis inroept wegens erkenning van verantwoordelijkheid door aanlegger;

Aangezien vaststaat dat aanlegger zijn verzekeringsmaatschappij op 4 December verwittigde, dat hij op 2 December een verkeersongeval had veroorzaakt en er bijvoegde: «Er is geen politie tussen gekomen, » maar ben verplicht geweest de schuld op mij te nemen »;

Aangezien de eenvoudige erkenning door de verzekerde van de materialiteit der feiten geen oorzaak van verval oplevert en dit in het bijzonder niet wanneer de verantwoordelijkheid buiten alle twijfel staat;

Aangezien niet bewezen is, dat die erkenning van die onbetwistbare verantwoordelijkheid nadeel zou berokkend hebben aan de rechten van verweerster, noch haar verdedigingsrecht verminderd;

Aangezien soortgelijke bedingen alleen ten doel mogen hebben de rechten van de verzekeraar te waarborgen tegen ongeoorloofde of onrechtvaardige bekentenissen; dat buiten die gevallen het belang der waarheid de voorrang heeft op alle andere rechten (De Page, I, 93 en noten);

Aangezien zulks des te meer klemmt, nu aanlegger regelmatig aan verweerster bekend maakte dat hij voor de zitting van 29 Maart 1951 van het tweede kanton van het Vrederecht te Gent gedagvaard was;

Dat verweerster haar verzekerde weigerde bij te staan en zelfs haar eigen belangen, zij het onder alle voorbehoud, niet in het minste waarnam;

II. — Schatting der vordering:

Aangezien het geding geschat is door het bedrag van de eis en tot die eis beperkt en het niet opgaat die schatting te veranderen;

Dat, wanneer een wettelijke grondslag van schatting bestaat, de door partijen gedane schatting krachteloos blijft (Verbreking, 8 Juni 1922, Pas. 1922, I, 348);

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter, gezien de artikelen 4, 6 en 40 der wet van 15 Juni 1935, rechtsprekende in laatste aanleg en op tegenspraak;

Veroordelen verweerster aan aanlegger de som van 1.721,75 frank te betalen met de wettelijke intresten en de kosten.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BIBLIOGRAPHIE

Jean SERVAIS et E. MECHELYNCK : Les codes et les lois spéciales les plus usuelles. - Bruxelles, Em. Bruylant. - 1951.

Pas enkele maanden geleden (R.W. 1950-1951, kol. 1149) kondigden wij het verschijnen aan van een nieuwe uitgave, de 28e der bekende codes Servais en Mechelynck, die thans opgevat zijn geworden volgens een geheel nieuwe methode en wel in vier verschillende delen. Het eerste deel dat toen verscheen bevatte de wetboeken en de gebruikelijke wetten op het gebied van het burgerlijk recht en het handelsrecht. Thans is reeds een tweede deel van de pers gekomen, dat volledig gewijd is aan het strafrecht.

Na de tekst van het wetboek van strafrecht en dat van strafvordering, komen in alfabetische orde de vele rubrieken voor, waaronder de wetten en de besluiten met strafrechtelijk karakter zijn gerangschikt geworden.

Zoals het eerste deel zal ook dit nieuw verzamelwerk een kostbaar bezit zijn voor de practijk. Het handig formaat van het werk laat toe het gemakkelijk mede te nemen naar de zitting en daar steeds al de nuttige teksten onmiddellijk ter beschikking te hebben. Elke practicus zal er gelukkig om zijn dat het zwaar en onhandig formaat van de vroegere uitgaven thans niet meer voorkomt.

De solide reputatie van de Codes Servais en Mechelynck is te groot opdat wij nog zouden dienen te wijzen op de voortreffelijke inhoud van het werk.

Vermelden wij enkel dat het thans verschenen deel een vrij uitgebreid bijvoegsel inhoudt tot het eerste deel, dat aldus tot op deze dag volledig up tot date is geworden.

J.M.

Dr jur. Jan ALBERS : Gewichtsklauseln im Uebersee-kauf. - Uebersee-Studien zum Handels-, Schiffahrt- und Versicherungsrecht, herausgegeben von Prof. Dr Hans Wüstendöfer, Prof. Dr Hans Möller und Prof. Dr Hans Würdinger in Hamburg, Heft 19. - W. Kohlhammer Verlag, Stuttgart und Köln, 1950, XII, 98 blz.

In de door Hamburgse universiteitsprofessoren geleide « Uebersee-Studien » werden tussen de twee wereldoorlogen een aantal werken uitgegeven, die ook, doordat zij uitsluitend actuele onderwerpen van internationale betekenis uit het handels-, het scheepvaart- en het verzekeringsrecht behandelden, de belangstelling hebben gewekt van de buitenlandse juristen. Het in ons land en in Nederland gunstig bekende boek van Hans Grossmann-Doerth, *Das Recht des Uebersee-kaufs*, is in deze reeks gepubliceerd.

Na een onderbreking van meer dan tien jaar, versijnt thans het onderhavige werk van Albers als deel 19, dat — zij het op een beperkt gebied — als een interessante bijdrage tot de studie van het koopcontract in de overzeese handel moet beschouwd worden.

Het mag als bekend verondersteld worden, dat in de overzeese handel de ruwe producten een overwegende rol spelen, en meestal volgens gewicht worden verhandeld (hoeveelheid en prijsbasis worden in gewichtseenheden uitgedrukt). De vragen, die met het gewicht der goederen samenhangen, zijn in de verschillende wetgevingen slechts gedeeltelijk en dan nog zeer onvolledig geregeld, terwijl zij daarentegen

in de standaardcontracten en handelsvoorwaarden het voorwerp uitmaken van talrijke clausules, vaak afwijkend van de wettelijke bepalingen. Aan de bestudering van deze gewichtsclausules — voorafgegaan door een overzicht van de wettelijke regelingen in Duitsland, Engeland, de Verenigde Staten van Amerika, Frankrijk en de Scandinavische landen (die de modernste wet over de koop bezitten) en een korte schets van de pogingen tot internationale regeling (International Law Association, Internationale Handelskamer, Internationaal Instituut voor Unificatie van het privaatrecht) — is het werk van Albers gewijd. Hij onderzoekt deze clausules i.v.m. de koopwaar (quantiteits- en qualiteitsgewicht), de prijs (de hoeveelheid, de samenstelling daarvan, de betaling), de verplichtingen der partijen (ladingsgewicht, lossingsgewicht), en de kosten der weging.

Bijzondere aandacht werd besteed aan de *circa* (about)-clause en aan de variaties in de contracten Cif en Fob *uitgeleverd gewicht* (delivered weights).

B.

Rechtshistorische Tijdschriften

1. FRANKRIJK

De *Revue Historique de Droit Français et Etranger*, 29° jg, n° 3, Parijs, 1951, bevat, naast de gebruikelijke recensies, zoals gewoonlijk, een drietal bijdragen over Romeins recht (M. Villey, *Logique d'Aristote et droit romain*; B. Perrin, *Le caractère subjectif de la répression pénale dans les XII Tables* en P. Wuilleumier, *Manicipation et fidéicommiss*) en een drietal bijdragen over het middeleeuwse gewoonterecht (J. Praver, *L'établissement des Coutumes du marché à Saint-Jean d'Acre et la date de composition du Livre des Assises des Bourgeois*); Raymond Jégaden (*La communauté des notaires au Châtelet de Paris au XVIIe siècle*; en P. L. Pelet, *Une fondation de ville au XVIIe siècle : Henripolis* (gesticht tijdens de Dertigjarige Oorlog, in 1625, in het graafschap Neuchâtel, in Zwitserland).

2. DUITSLAND

In het 68° deel van het *Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte*. Germanistische Abteilung, Weimar, 1951, komen, naast de boekbesprekingen van de meest belangrijke Europese rechtshistorische werken, een twaalfstal artikels voor (Buchda, G., *Die Spruchfähigkeit der hallischen Juristenfakultät in ihrem äusseren Verlauf*; Hoederath, H. Th., *Hufe, Manse und Mark in den Quellen der Groszgrundherrschaft Werden am Ausgang der Karolingerzeit*; Ohnsorge, W., *Die Konstantinische Schenkung Leo III. und die Anfänge der kurialen römischen Kaiseridee*; Rauch, K., *Spurfolge und Dritthandverfahren in der fränkischen Rechtsentwicklung*; Schram, P. E., *Der König von Navarra (1035 bis 1512)*; Vogt, A., *Die Anfänge des Inquisitionsprozesses in Frankfurt am Main*; Benna, A. H., *Der Kaiser und der König von Frankreich im Recht des späten Mittelalters*; Hoederath, H. Th., *Lügers dracht zu Werden*; Löscher, H., *Die erste Annaberger Bergordnung vom 11. Februar 1493*; Reinhar, W. M., *Ueber die Territorialität westgotischen Gesetzbücher*; Schrader, E., *Ursprünge und Wirkungen der Reichsgesetze Friedrichs II. von 1220, 1231/32 und 1235*. Releveren wij hieronder vooral de studie van Percy Ernst Schram over de koning van Navarra, eerst in de tijd der Reconquista (1035-1274),

nadien ten tijde van het Standenstelsel 1274-1512), met als aanhang een studie over de baskische provinciën in hun verhouding tot de koningen van Navarra en Castilië; verder de bijdrage van Wm. Reinhart over de territorialiteit der Westgotische wetboeken en de stelling daaromtrent van de Madrileense hoogleraar Garcia Gallo. Eindelijk de belangrijke bijdrage van Alfons Vogt over de aanvang van het inquisitieproces in Frankfurt aan de Main, waarbij de auteur helemaal tot de zelfde resultaten komt als de Heidelberger professor Dr Eb. Schmidt in zijn verschillende werken over de geschiedenis van het Duitse strafrecht en strafproces.

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE TE ANTWERPEN

6 December 1951

Nog steeds vermoeid van de geestelijke inspanning, die de Academische Vergadering van 17 November l.l. met haar talrijke en uiterst goed verzorgde spreekbeurten had gevergd, besloot de Conferentie op Sinter Klaas feest een ontspanning te nemen onder vorm van een bezoek aan de onsterfelijke Poesje, die reeds door Conscience met liefde werd bezongen.

Het was een zeer talrijke schare, die rond 20 uur vergaderde op de Handschoenmarkt, voor de hoofdingang van de kathedraal. De groep zette zich, na het verlopen van het gebruikelijk academisch kwartier, in beweging en werd bij het binnentreden van de historische speelkelder, vergast op harmonicaklanken. De atmosfeer van dikke tabaksrook, gezamenlijk gezang en hartelijkheid was er onmiddellijk.

Onder grote belangstelling werden de «toneelstukken» Haar en Quito, en De Leeuw van Vlaanderen, voorgebracht door de traditionele volksfiguren van de Poesje, afwisselend met de gemaakte waarheid der «edellieden».

Wellicht werden niet alle geestigheden evenzeer gesmaakt. Des te meer daar de kenners van dit «toneelgenre» zich beklagen over een zekere decadentie in de wijze van voorbrengen. Niettemin kon de Slag der Gulden Sporen, zich nog over een geweldig enthousiasme verheugen.

Na deze, door de ijverige leden der Conferentie goed verdiende ontspanning, komen weer de meer academische vergaderingen aan de beurt, waarvan de confraters tijdig bericht zullen ontvangen.

J.M.

MEDEDELINGEN

EUROPESE STUDIECYCLUS BETREFFENDE HET MEDICO-PSYCHOLOGISCH EN SOCIAAL ONDERZOEK VAN DE DELINQUENTEN

Van 3 tot 15 December werd te Brussel een uiterst belangrijke studiecycclus gehouden, ingericht door de Verenigde Natiën in samenwerking met de Wereldgezondheidsorganisatie en op uitnodiging van de Belgische regering. Deze studiecycclus had voor doel door de meest vooraanstaande specialisten van verschillende Europese landen een grondige wetenschappelijke be-

spreking te houden over de methode welke dient aangewend te worden voor het medico-, psychologisch en sociaal onderzoek van de delinquenten.

Te dien einde werden de verschillende Europese landen uitgenodigd een delegatie van vijf persoonlijkheden naar Brussel te zenden, die bijzonder bevoegd waren om aan de behandeling van dit vraagstuk deel te nemen, namelijk 1) een professor in het strafrecht of in de criminologie, 2) een psychiater-geneesheer gehecht aan een gerechtelijke of penitentiaire dienst, 3) een hoog magistraat, 4) een hogere ambtenaar van het beheer der gevangenen, 5) een socioloog of leider van een sociale gerechtelijke of penitentiaire dienst.

Deze studiedagen hebben een uitzonderlijk succes gekend en de meest vooraanstaande juristen en geleerden hebben gedurende verschillende dagen te Brussel vergaderd, ten einde het gestelde vraagstuk volledig uit te diepen.

In verschillende landen wordt thans reeds overgegaan tot de wetenschappelijke studie van de persoonlijkheid van de delinquent en namelijk van het milieu waarin hij leeft. Deze onderzoeken geschieden ofwel tijdens de procedure die het vonnis voorafgaat, ofwel na de veroordeling. Soms gebeuren zij zelfs tijdens elk van de beide fasen der rechtspleging.

Het doel dat met deze onderzoeken wordt nagestreefd verschilt van het ene land tot het andere. Nu eens komt het er enkel op aan de graad van strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de beschuldigde vast te stellen, dan weer geschiedt het onderzoek ten einde aan de rechter toe te laten de meest aangewezen strafrechtelijke maatregel te nemen, eindelijk komt het er ook nog op aan richtlijnen op te sporen voor de behandeling en de reklassering van de veroordeelden. Dikwijls worden deze onderzoeken ook ingegeven door de wetenschappelijke belangstelling van de criminologen die de factoren trachten op te sporen die invloed uitoefenen op de misdadigheid.

De methoden welke worden aangewend in de loop van deze onderzoeken, bevolen door de gerechtelijke of de penitentiaire overheden, zijn dikwijls zeer verschillend in de onderscheiden landen. Soms wordt er enkel volgens de klassieke methoden overgegaan tot een psychiatrische expertise; de verschillende psychologische onderzoeksmethoden krijgen meer en meer belang en ook andere methoden van onderzoek worden beproefd. Vooral op het gebied van het onderzoek op sociaal gebied bestaat er grote verscheidenheid.

Het wetenschappelijk belang van deze onderzoeken is onbetwistbaar. Het blijkt tegenwoordig wel onmogelijk delinquenten te berechten en te behandelen zonder te trachten volledig ingelicht te zijn over de eigenschappen van hun persoonlijkheid en over hun sociaal milieu.

De grote verscheidenheid van de toegepaste methoden laat echter blijken dat op dit gebied de wetenschap zich nog in een aanvangsstadium bevindt.

Nochtans stellen zowel de individuele onderzoeken als de sociale enquêtes zeer belangrijke vraagstukken aan de administratie der justitie. Het strafproces beperkt zich niet meer tot het opzoeken van de schuld van de betichte waarop een straf zal toegepast worden in verhouding tot de zwaarwichtigheid van het delict. De onderzoeken betreffende de persoonlijkheid en het milieu van de delinquent moeten de rechter en de administratie de weg wijzen zowel voor de veroordeling als voor de behandeling van de schuldige. De noodzakelijkheden van de behandeling van de betichte mogen ook niet uit het

oog doen verliezen de rechten van de verdediging van het individu dat nog niet schuldig verklaard is geworden.

Er dient dus gezocht te worden naar de nauwkeurige afbakening der beide domeinen van het gerechtelijk onderzoek en van de wetenschappelijke studie van de verdachte.

Ook na de veroordeling stellen zich gelijkaardige vraagstukken. Wanneer de duur van de straf niet meer op voorhand zou vastgesteld zijn, maar wanneer de aard en de duur van de behandeling zouden verschillen naar gelang de gevolgen ervan, die zouden vastgesteld worden gedurende het uitboeten van de straf, is het dan niet vereist waarborgen te bepalen die aan de veroordeelde zullen gegeven worden opdat de behandeling de noodzakelijkheden van het sociaal verweer en van een rechtvaardige repressie niet zouden te buiten gaan.

Het zijn deze gewichtige vraagstukken die even belangrijk zijn voor de wetenschapsmens, de magistraat en de ambtenaar van de penitentiaire administratie, die het voorwerp hebben uitgemaakt van de besprekingen die in de laatste dagen gehouden werden tijdens de studiecycclus te Brussel.

Na een schitterende openingsvergadering zijn drie afzonderlijke commissies aan het werk getogen.

Een van deze commissies heeft zich vooral onledig gehouden met het wetenschappelijk aspect van het vraagstuk en heeft namelijk getracht de beste methode vast te leggen die in aanmerking komt voor het onderzoek van de delinquenten.

Een tweede commissie hield zich bezig met de juridische vraagstukken die het persoonlijkheidsonderzoek van de delinquenten stelt, namelijk de wijze waarop dit persoonlijkheidsonderzoek zal ingelast worden in de gerechtelijke procedure en de waarborgen die aan de delinquent zullen gegeven worden betreffende de onderzoeken en het gebruik van hun resultaten.

Een derde commissie onderzocht meer speciaal de administratieve aspecten van het vraagstuk, namelijk het gebruik van de gevonden resultaten voor de schifting, de behandeling en de sociale reklassering van de veroordeelden.

In een slotvergadering werden uiterst merkwaardige verslagen uitgebracht betreffende het resultaat van de gedachtenwisselingen.

De uitgebreidheid en de veelzijdigheid van deze besprekingen laten niet toe in een beknopt verslag ook maar een idee te geven van de vruchtbare werkzaamheden van deze studiecycclus. Gelukkig zullen de handelingen van deze studiedagen binnen afzienbare tijd door het secretariaat van de Verenigde Naties worden gepubliceerd en het lijdt geen twijfel dat de gegevens die hier verzameld werden en de brede internationale uitwisseling van gedachten, die plaats had, van blijvende waarde zullen zijn voor de toekomstige evolutie van de penitentiaire wetenschap.

Vermelden wij nog tenslotte dat de organisatie van deze studiecycclus door het Belgisch ministerie van Justitie op merkwaardige wijze was voorbereid geworden, waarbij de Heer Secretaris-Generaal Prof. P. Cornil zich geen enkele moeite gespaard heeft.

De Heer Minister van Justitie, Moyersoen, heeft ter gelegenheid van het sluiten der werkzaamheden, de deelnemers alsook de meest vooraanstaande persoonlijkheden uit de gerechtelijke wereld en de administratie een feestmaal aangeboden.

VOCABULAIRE JURIDIQUE VAN HENRI CAPITANT

OPNIEUW VERKRIJGBAAR

In 1930 werd door de « Presses universitaires de France », Parijs, de publicatie in afleveringen begonnen van een *Vocabulaire juridique*, rédigé par des professeurs de droit, des magistrats et des jurisconsultes sous la direction de Henri Capitant. Na enkele jaren was deze « Vocabulaire de la langue technique du droit français moderne » — zoals in de inleiding door Capitant werd gepreciseerd — voltooid en praktisch onmiddellijk uitgeput. De nood, waarin dit boek voorzag en de grote hoedanigheden ervan — meer dan honderd universiteitsprofessoren werkten er aan mede — vormden klaarblijkelijk de redenen, dat het ook antiquarisch niet meer te vinden was.

Thans vernemen wij, dat het werk, zoals het in 1936 in de handel werd gebracht, zonder enige wijziging herdrukt werd en weder verkrijgbaar is.

B.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen - n° 10-11, October-November 1951.

E. Van Hove, Het dubbel voorwaardelijk alternatief legaat. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad - 8 December 1951, afl. 43.
Prof. Mr. J. Dirion, Het wetsontwerp betreffende de onrechtmatige Overheidsdaad. — Rechtspraak.

Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie - n° 4220 van 8 December 1951.

Y. D. C. Van Duyn, Wet op de Herkapitalisatie 1951. — Mr. J. Van Oppen, De Hoge Raad en de steun aan verwanten in de rechte linie. — Prof. Mr. G. de Grooth, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenisrecht 1950.

Journal des Tribunaux - n° 3916 van 2 December 1951.
M. La Haye et Jos Vankerckhove, Loi du 30 avril 1951 sur les baux commerciaux. — Rechtspraak.

- n° 3917 van 9 December 1951.
Georges Hoornaert, L'humanisme et le Droit. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer - 16 December 1951, n° 18.

A. Sohier, Deux ans déjà... — Jurisprudence.

Revue de droit Intellectuel - n° 10-11, October-November 1951.

M. Fernand-Jacq, A propos de l'article « Y a-t-il protection en Belgique de dessins et modèles appartenant à un Hollandais? ».

Revue de droit pénal et de criminologie - décembre 1951, n° 3.

Aug. Ley, L'homme « normal » en justice. — Jurisprudence.

Recueil Dalloz de doctrine et de législation - 40° cahier, 29 novembre 1951.

M. Pascal Arrighi, Le contentieux des élections à l'Assemblée algérienne.

- 41° cahier, 6 décembre 1951.

J. Benoist, L'autonomie sarroise et les conventions franco-sarroises de 1950.